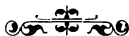

Rukověť

u počátečného vyučování katolického náboženství.

Sepsal

JAKUB PROCHÁZKA,

konsistorní rada, professor katechetiky při bohosloveckém ústavu
v Brně.

V Brně 1886.

Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.

!

~~~~~  
S povolením veledůst. biskupské konsistoře  
v Brně ze dne 3. srpna 1886., čís. 2608.  
~~~~~

Předmluva.

Čelem vyučování ve sv. náboženství jest, vésti dítky neb i dospělé k tomu, aby Pána Boha a Jeho svatou vůli poznávali, ji ochotně plnili a tím cíle svého došli. K dosažení účelu toho třeba již na nejnižším stupni vyučování školního zřetel obraceti; již tu má býti položen potřebný základ k dalšímu vzdělání náboženskému. Mínění, že dítkám, které teprve do školy choditi počínají, tedy dítkám asi šesti- nebo sedmiletým, nelze ještě pravdy sv. náboženství s úspěchem vykládati a vysvětlovati, není správnno; vždyť se nežádá, by dítky tyto všem pravdám, které se jim tu podávají, důkladně rozuměly, a co se jim o Bohu a o zjevení Jeho vypravuje, náležitě odříkávati uměly; běžít tu více o to, aby v útlých srdcích dítek láska k Bohu a jiné zbožné city se vzbuzovaly, by mysl dítek ku věcem nebeským se povznášela a vůle k dobrému nakloňovala.

Čeho ve příčině té třeba šetřiti? Dle pravidel didaktických má se v každé třídě školní žákům podávati

jakýs celek; pravidla toho třeba tím více šetřiti při vyučování sv. náboženství. Nejednal by tedy správně katecheta, který by žákům na nejnižším stupni vypravoval toliko některé příběhy z biblické dějepřavy, anebo jich poučoval toliko o některých vlastnostech Božích.

Který jest však ten celek, jehož dětem na nejnižším stupni třeba podávati? Čemu mají žáci na stupni tomto vzhledem ke sv. náboženství se učiti? V diecési Brněnské se předpisuje, aby dívky na nejnižším stupni křesťanského vyučování učily se dělati řádně kříž a aby se seznamovaly s nejdůležitějšími pravdami katolického náboženství. Křížem dojista nejvhodněji se počíná vyučování ve svatém náboženství. Dle slov sv. Cyrilla Jerusálémského jest kříž věcí nejprvnější i nejposlednější. »Kdo pak tě uvedl,« táže se tento sv. Otec, »kdo tě uvedl ve shromáždění katechumenův?« a k otázce této sám odpovídá. »Byloť to spasné a vítězné znamení Ježíše Krista, byl to kříž. A toto znamení kříže objeví se na nebi ještě v poslední den.« Na jiném místě pak tvrdí týž sv. Otec, že kříž jest nejpevnějším základem u vyučování sv. náboženství.

Věhlasný učenec Schöberl praví, že katecheta, který učí děti napřed dělati kříž, šetří zásady didaktické: »Postupuj od věcí známých k neznámým, od snadnějších k těžším.« Dítěti katolickému jest však vzhledem ke sv. náboženství kříž věcí velmi známou. Vždyť zbožná matka dělávala mu znamení kříže na čele dříve, nežli ho samo

ještě mohlo dělati. A jak často vidávaly děti zbožných rodičů již v nejuťlejším věku svém, že i jejich bratři a sestry a mnozí jiní lidé, s nimiž jim obcovati bylo, křížem se žehnávali.

Učí-li katecheta děti napřed dělati kříž, počíná věci známou a zároveň také věci snadnější; vždyť kříž skládá se toliko ze dvou čár, z nichžto jedna shora dolů, druhá pak přes tuto na přič se dělá, jak to děti také na tabulkách svých dělávají.

Katecheta, který učí děti napřed dělati kříž, vyučuje také v duchu církve katolické, vyučuje názorně. Vyučování názorné pěstovala církev svatá již od svého počátku a činí tak posud, by způsobem tím věřící od věcí smyslných povznášela ku věcem nadsmyslným. — Děláním kříže znázorňují se výborně důležité a vznešené pravdy křesťanského náboženství. Znamení kříže a slova, jež při děláni znamení toho se říkají, připomínají naše vykoupení jakož i vznešené tajemství nejsvětější Trojice. — Kříž jest zároveň kratičké vyznání víry v Boha Otce, Syna i Ducha svatého; vyznání toto učinily dítky již na křtu sv. ústy svých kmotrů. — Poučováním, jak se dělá kříž, počíná se tedy nejvhodnějším způsobem vyučování svatému náboženství.

Když se děti naučily pořádně dělati kříž, mají se dále seznamovati s nejdůležitějšími pravdami svatého náboženství, tedy se stvořením, vykoupením a posvěcením lidského pokolení, a učení o Bohu Stvořiteli, Vykupiteli a

Posvětiteli jest také již ve znamení sv. kříže v krátce
obsaženo. /

Ale v jaké míře učení toto má se dítkám podávati na nejnižším stupni školního vyučování, nelze tak snadno určit; ve příčině té třeba na zřeteli míti okolnosti jednotlivých škol; jsou-li kde okolnosti ty příznivější, může katecheta pravdy ty podávati s větší zevrubností; ale při okolnostech méně příznivých bude mu šetřiti větší stručnosti, anebo se musí obmeziti na pravdy, jichžto dítkám nevyhnutelně věděti třeba. Tu nebude na př. mluviti s dítkami o mohútnostech duše lidské; tu dostačí, aby věděly, že duše oživuje tělo člověka; — nebude třeba tvořiti pojmy božské všemohoucnosti, všudypřítomnosti atd.; dostačí, řekne-li se dítkám, že Bůh může všechno učiniti, že jest všudy, že všechno ví, že dobré miluje a zlé nenávidí atd.

Rozumí se také samo sebou, že katecheta mluvě s dítkami může k některým výrazům, jichžto ve přítomné rukověti se užívá, přidati také jiné, kteréž dítkám známější a srozumitelnější jsou, jakých se užívá v řeči obecné, srovnávají-li se toliko s důstojností svatého náboženství.

V Brně dne 23. července 1886.

Milé dívky!

Mám z toho velikou radost, že se vás tak mnoho sem do školy sešlo. Některé z vás chodily sem již loni, jsou mi tedy již známy; ale mnohé vidím tu dnes ponejprv; ty počínají teprve do školy choditi; avšak i z těch již některé znám. Ty se jmenuješ Josef; není-liž pravda? A tobě říkají Anna, atd. Mnohých však z vás ještě neznám. Jak pak se jmenuješ ty? A jak říkají tobě? Řekni mi to hodně hlasitě, aby tě i jiné děti zde ve škole slyšely! Řekni i ty hodně nahlas, jak ti říkají? atd.

Doufám, m. d., že budete vždy rády a pilně do školy choditi; tu se můžete naučiti mnohým užitečným věcem, kterých vám bude později třeba věděti; budete se učiti čísti, psáti a počítati. Tu se vám bude také mnoho vypravovati o Pánu Bohu, abyste Ho dobře poznaly. Jména Josef, František, Anna, Teresie atd. byla vám dána, když jste byly křtěny; na křtu svatém staly se křesťany; jako děti křesťanské musíte hleděti, abyste poznaly, jak se máte chovati, co máte činiti a čeho nemáte činiti, abyste se Pánu Bohu líbily a po smrti k Němu do nebe přijíti mohly. Proste tedy rodičův, aby vás vždy pořádně do školy posílali!

(Tímto nebo podobným způsobem rozmlouvá tu katecheta s dítkami laskavě a přívětivě, aby získal důvěru a lásku jejich;

na prvním dojmu, jež na dítky učiní, záleží velmi mnoho. Ve třídě, v nížto se klade základ ku vzdělání náboženskému, bývají obyčejně dítky šesti- až sedmileté, z nichžto alespoň některé již „Otčenáš“ a „Zdrávas“ správně odříkati dovedou. I v této třídě má se již katecheta před vyučováním s dítkami pomodliti, byť snad již také před vyučováním v jiných předmětech byly se modlily. Touto modlitbou obrací se zároveň zřetel dítek na důležitost vyučování náboženského.)

Již doma slýchávaly jste, m. d., dojista o Pánu Bohu a také jste se k Němu již modlivaly. Které pak umíte se již modliti? A jak se modlíváš? N.! Jak ty? N! a ty . . . Ale než se začínáte modliti, děláváte kříž. Tak to dělávají také vaši rodičové, bratři a sestry, a tak to i u jiných lidí vidíváte. Umíte-li pak také již dělati kříž? — Udělej tedy kříž N! a jak ty děláváš kříž? N! Ale všechny ještě neumíte kříže dělati a některé z vás nedělají ho dobře. Budu vás tedy napřed učiti, jak máte dělati kříž pořádně, aby se to líbilo Pánu Bohu. Buďte tedy pozorny! Udělám vám kříž zde na tabuli křídou; tu jsem udělal čaru s hora dolů, a přes tuto čaru udělám jinou od levé strany ku pravé; takové dvě čary jmenujeme křížem. N! pojď nyní sem k tabuli, tu máš křidu; udělej také takový kříž; pojď ty sem N. a udělej menší kříž! To jest tedy menší kříž (křížek). Udělej nyní tři takové křížky jeden pode druhý! — Nyní se dobře dívejte na mne! Udělám takový křížek palcem pravé ruky na čele; napřed s hora dolů, pak od levé strany ku pravé; udělám ho tak ještě jednou. N.! udělej také takový křížek na čele. Kterou rukou dělá se takový křížek na čele? Kde máš pravou ruku? A kterým prstem dělá se ten křížek? Kde máš palec? Odkud pak začneš dělati ten křížek? Udělej tedy tu první čaru! A nyní odkud začneš dělati

druhou čáru? Která jest levá strana? Kde máš levou ruku? Udělej tedy čáru palcem od levé strany ku pravé! Dobře! Udělej to tak ještě jednou? Udělej ty takový křížek na čele N.! Udělej ty ho také N.! . . .

(Podobným způsobem názorným ukazuje pak katecheta, jak se dělá křížek palcem na ústech [ne na bradě jak mnohé děti ano i dospělejší dělávají] a na prsou, a připomene dětem, že levou ruku mají při tom na prsa položit.)

Rád bych věděl, m. d., zdali jste si dobře zapamatovaly, jak se dělá křížek na čele, na ústech a na prsou. Ukaž mi N., jak se dělá kříž. Udělej ty kříž N. Dělejte kříž všechny se mnou zároveň! Ale když se dělá kříž, říkají se při tom také slova, která jste samy také již říkávaly: »Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen.« Která slova se říkají, když se dělá kříž? Opakuj slova ta ještě jednou N.! Říkejte je všechny se mnou! — Ale slova ta musíte, m. d., pořádně říkati. Když děláme křížek na čele, říkáme: »Ve jménu Otce,« když na ústech, říkáme: »i Syna,« a když na prsou, říkáme: »i Ducha svatého. Amen.« — Co říkáme, když děláme křížek na čele? — Co říkáme, když znamenáme křížkem ústa? A co, když znamenáme křížkem prsa? Děláme to tedy takto: (ukazuje to dítkám několikrátě sám). Udělej to také tak, N.! ty N. . . . Nyní dělejte zároveň se mnou všechny kříž, a říkejte pořádně slova: »Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen.« (Opakuje se častěji dělání kříže.)

Ale, m. d., to by ještě nepostačilo, abyste křížek na čele, na ústech a na prsou dobře dělaly a při tom ta svatá slova pořádně říkaly; třebať tu ještě něčeho pozorovati, když děláte kříž a vyslovujete při tom slova:

›Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého Amen,‹ musíte při tom také na Pána Boha mysliti.

(Jak se dělá kříž? N.! Kde uděláš napřed křížek? A kde potom druhý? a kde třetí? A co máš při tom říkati, když děláš křížek na čele? Co, když ho děláš na ústech? A co, když ho děláš na prsou? — Ale zdali by to již stačilo, kdybyste znamení kříže dobře dělaly? Co musíte při tom ještě náležitě říkati? A na koho musíte při tom mysliti?)

Budete-li, m. d., kříž na čele, na ústech a na prsou vždy dobře dělati, svatá slova pořádně říkati a při tom na Pána Boha mysliti, bude vás Pán Bůh míti rád a bude vám při všem pomáhati.

(Když se byly děti naučily dělati pořádně znamení kříže, třeba katechetovi přihlídati k tomu, aby se také učily pořádně modliti Otčenáš a Zdrávas, později pak také Věřím v Boha a desatero Božích přikázání, a to obzvláště tam, kde se tomu snad již doma od rodičův učivaly.)

Když děláme kříž, říkáme při tom slova: ›Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.‹ Tu jmenujeme tři božské osoby. Jsou tedy tři božské osoby. Bůh Otec jest první božská osoba, Bůh Syn jest druhá božská osoba a Duch sv. jest třetí božská osoba; ale třeba jsou tři božské osoby, jest přece toliko jeden Bůh.

Kolik božských osob jmenujete, když děláte kříž? Kolik jest tedy božských osob? N.! **Tři jsou božské osoby.** Jak se jmenuje první božská osoba? **První božská osoba jmenuje se Bůh Otec.** Jak se jmenuje druhá božská osoba? **Druhá božská osoba jmenuje se Bůh Syn.** A jak se jmenuje třetí božská osoba? **Třetí božská osoba jmenuje se Bůh Duch svatý.** Ale

zdali pak jest více než jeden Bůh? **Jeden toliko Bůh jest.**

(Slova a věty tiskem tučnějším vyznačená dá katecheta často opakovati, aby je sobě dítky náležitě zapamatovaly.)

! Víte již, m. d., že jest toliko jeden Bůh, ale jistě byste také rády věděly, kdo jest ten jediný Bůh? Povím vám to tedy: »Bůh jest nejvyšší Pán na nebi i na zemi, od Něho máme všecko dobré. Pán Bůh jest i naším nejvyšším Pánem; On nám může poroučeti, co máme činiti, a čeho nesmíme činiti; a my Ho musíme poslouchati, musíme činiti to, co nám poroučí, a nesmíme činiti, co nám zapovídá.

Ale od Pána Boha máme také všecko dobré; Bůh jest také naším nejlepším a nejdobrotivějším Otcem. My jsme Jeho dítkami, On se o nás stará, jako se dobrý otec stará o své děti. Od Pána Boha máme život, od Něho máme zdraví, On nám dává pokrm, nápoj, oděv (šaty) a všechno, čeho potřebujeme; všechno máme od Něho. Vám, m. d., dávají pokrm, šaty a jiné potřebné věci vaši milí rodičové; ale oni by vám toho nemohli dáti, kdyby jim toho napřed Bůh nedal. Od Pána Boha tedy máme všechno, čeho nám třeba; Pán Bůh se o nás jako nejlepší Otec stará; proto se k Němu modlíme: »Otče náš, Jenž jsi na nebesích,« proto k Němu voláme: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!«

Pán Bůh nám dává všecko, čeho nám třeba; proto Ho máme za to míti rádi, máme vždy rádi činiti, co nám Pán Bůh poroučí; máme Mu také za všechno děkovati.

(Kdo jest Bůh? Když Bůh jest naším nejvyšším Pánem, může-li pak nám také poroučeti? A co máme my činiti, když nám Pán Bůh něco poroučí? — Ano, máme Pána Boha

poslouchati. — Máme to činiti, co nám poroučí, a toho nečiniti, co nám zapovídá. Pán Bůh jest naším nejvyšším Pánem; ale kým pak jest ještě? Proč pak říkáme, že jest naším otcem? — A proč říkáme, že jest naším nejlepším a nejdobrotivějším otcem? Co pak máme od Pána Boha? Kdo nám dal život? Kdo nám dává zdraví, pokrm atd.? Ale kdo pak vám, m. d., dává pokrm a jiné věci, kterých jest vám třeba? Mohli by vám to však rodičové vaši dáti, kdyby jim toho napřed nedal Pán Bůh? Když tedy něčeho potřebujeme, koho máme o to prositi? Jak se také modlíáme k Pánu Bohu? A když víme, že všechno máme od Pána Boha, co máme vždycky rádi činiti? A komu máme za všechno děkovati?)

Slyšely jste posud, m. d., kdo Pán Bůh jest; víte již, že Bůh jest nejvyšším Pánem na nebi i na zemi, a že jest také naším Otcem. Snad byste také ještě rády věděly, kde Pán Bůh jest a jaký jest. Pána Boha viděti nemůžeme; proč Ho nemůžeme viděti, povím vám až později. Kde pak jest Pán Bůh? Pán Bůh jest všudy, třeba Ho očima viděti nemůžeme; On jest na každém místě; jest zde ve škole, jest v kostele, jest i u vás doma, jest na ulici, na poli, v lese, jest všudy, na nebi i na zemi; není místa, kde by Pán Bůh nebyl; proto se říká: Bůh jest všudy přítomen, jest všudy, na nebi i na zemi.

Pán Bůh jest všudy, na každém místě; On tedy také všechno ví, co se kde děje; On ví také, co my činíme a co mluvíme, ano ví také, co myslíme; co neví žádný člověk, to ví Pán Bůh; Jemu není nic neznámého; proto říkáme: Bůh jest vševědoucí, ví a zná všechno.

Pán Bůh ví všechno, co činíme, co mluvíme, ano i co myslíme; ale Pán Bůh má jen to rád, co jest dobré;

co jest zlé, to nemá rád, to nenávidí; Bůh jest nejvyšší svatý, chce a miluje dobré a nenávidí zlé.

Činí-li někdo, co jest dobré, uděluje mu Pán Bůh za to něco dobrého — On dobré odměňuje; činí-li však, co jest zlé, co se Pánu Bohu nelíbí, tu zasluhuje trest, a Pán Bůh takového člověka také trestává; Bůh jest nejvyšší spravedlivý, dobré odměňuje a zlé trestce.

(Kde jest Pán Bůh? N! Jest-li pak Bůh také zde ve škole? Zda-li pak Ho vidíme? Můžeme-li Pána Boha viděti? Ale kde jest přece Pán Bůh, třeba Ho nevidíme? Jaký jest tedy Pán Bůh, poněvadž jest na každém místě, poněvadž jest všudy? A zda-li pak Pán Bůh také ví, co se kde děje? Co ví Pán Bůh? Ví-li také, co my činíme, nebo mluvíme? A co ještě více ví? Jest Pánu Bohu něco neznámo? — Jaký jest tedy Pán Bůh, poněvadž všecko ví? A zda-li pak se Pánu Bohu všecko líbí, co někdo činí, nebo mluví, nebo myslí? N.! Co se jen Pánu Bohu líbí? Co Bůh toliko chce a miluje? A co nenávidí? Jaký jest Pán Bůh, že dobré chce a miluje, a zlé nenávidí? — Co pak Bůh uděluje lidem, kteří činí, co se Jemu líbí? Ano něco dobrého: On dobré odměňuje. A co zasluhuje člověk, který něco zlého myslí, nebo mluví, nebo činí? Trestává-li pak Pán Bůh takového člověka? — Jaký jest Bůh, že dobré odměňuje a zlé trestce?)

Vypravoval jsem vám, m. d., že Pán Bůh jest všudy přítomen, že jest vševědoucí, nejvyšší svatý a nejvyšší spravedlivý. Nezapomínejte na to nikdy! Připomeňte si to zvláště tenkrát, kdyby vás někdo sváděl, abyste páchaly něco zlého, abyste na př. nějakou škodu činily, nebo něco vzaly, co není vaše, nebo abyste někomu nadávaly, nebo něco zlého mluvily, nečiňte toho; a kdyby vám někdo řekl, že vás nikdo nevidí, že se o tom

nikdo nedoví, musíte sobě pomyslit: Pán Bůh jest zde, On jest všudy přítomen, On všechno ví; Pánu Bohu by se to nelíbilo, kdybych to učinil, Pán Bůh by mne neměl rád, on by mne za to potrestal. — A to si máte také připomenouti, kdyby se vám zachtělo, činiti něco zlého; pamatujte na to vždy, že Pán Bůh vás vidí a že by vás neměl rád, že by vás trestal, kdybyste činily nebo mluvily, co jest zlé, anebo kdybyste na nějaké zlé věci myslyly.

(Kdy pak máte zvláště na to pamatovati, že Pán Bůh jest všudy přítomen, že všechno ví, že miluje toliko dobré a že zlé trestává? Co si máte připomenouti, kdyby vás někdo sváděl, abyste činily nebo mluvily něco zlého? A kdyby se vám zachtělo, činiti nebo mluvit něco zlého, co byste si měly pomyslit?)

Víte již, m. d., že Pán Bůh jest našim nejvyšším Pánem a nejdobrotivějším Otcem, že jest všudy přítomen, vševědoucí, nejvyšší svatý a spravedlivý. Nyní vám budu vypravovati, že Bůh může všechno učiniti. Pohlédnete-li venku vzhůru, vidíte nad sebou nebe, kterému se říká také obloha; a na obloze vidíváte, když jest jasno, ve dne slunce a v noci měsíc a hvězdy. A pohlédnete-li okolo sebe, vidíváte lidi, zvířata, stromy, kopce, vody a jiné věci; všechny tyto věci, které vidíváte venku okolo sebe, jsou na zemi; vidíváte také v povětří létati ptáky a ve vodě plovati ryby. A to nebe, a na něm slunce, měsíc a hvězdy, a tu zemi a na ní lidi, stromy, hory, vody atd., a ty ryby ve vodě a ptáky v povětří, to všechno, co na nebi a na zemi jest, učinil Pán Bůh; Pán Bůh může všechno učiniti, Jemu není nic nemožno. Také lidé mohou mnohé věci učiniti, mohou na př. stavěti domy a udělati rozličné věci; ale všechno nemohou

učiniti; Pán Bůh může však učiniti všechno, co jen chce; Jemu není nic nemožno, On jest všemohoucí.

Mocným pánům, kteří mohou mnoho učiniti, prokazují lidé úctu, smekají na př. před nimi a rádi jim sloužívají. Čím větší úctu máme tedy prokazovati Pánu Bohu, čím raději máme Jemu sloužiti! Vždyť On jest nejmocnější Pán na nebi i na zemi. Mocných pánů prosívají lidé, aby jim v potřebách pomáhali; ale lidé, byť i sebe mocnější byli, nemohou vždy pomoci: nejsou všemohoucí; všemohoucí jest toliko Pán Bůh; k Pánu Bohu se tedy máme vždycky rádi modliti, Jeho máme vždycky prositi, aby nám pomáhal.

(Co vidíte nad sebou, když venku pohlédnete vzhůru? — Jak se jmenuje nebe také ještě jinak? Co vidíváte na nebi ve dne, když není zamračeno? A co na něm vidíváte v noci, když jest jasno? — Co vidíváte, podíváte-li se okolo sebe? Jsou-li pak všechny tyto věci, lidé, zvířata, stromy atd. také na nebi? N! Kde jsou? A co někdy vidíváte v povětří nad sebou létati? Co vidíváme někdy plovati ve vodě? — A kdo učinil to nebe, a všecko, co na něm vidíváme? Kdo učinil zemi? Kdo lidi, kdo zvířata, stromy atd.? — Mohou-li pak lidé také něco učiniti? Co mohou na př. učiniti? Co ještě? — Ale mohou-li pak učiniti všecko, co by chtěli? Ale kdo může učiniti všecko, cokoli chce? Jaký jest Pán Bůh proto, že může všechno učiniti? N.! — Mocným pánům prokazují lidé úctu a rádi jim sloužívají. Komu tedy máme ještě větší úctu prokazovati? Komu máme ještě raději sloužiti? A proč? Když něčeho potřebujeme, prosíváme lidí, aby nám pomohli. Mohou-li pak nám lidé vždy pomoci? Ale kdo nám může vždycky pomoci? Koho tedy máme vždy prositi, ke komu se často a rádi modliti?)

Slyšely jste již, m. d., že i lidé mohou nějaké věci učiniti, že mohou na př. dům vystavěti. Ale mají-li dům

stavěti, musejí k tomu míti cihly, kamení, vápno, písek a vodu, a potřebují k tomu nějaké náčiní; a víte také samy již, jak dlouho to trvá, než takový dům bývá /vystaven. — Ale když Pán Bůh chtěl učiniti nebe a zemi a všechno, co na nebi i na zemi jest, nepotřeboval k tomu ničeho; Bůh jen chtěl, aby byla obloha, a obloha hned byla; On chtěl, aby na nebi svítilo slunce, aby svítily hvězdy a měsíc, aby na zemi rostly stromy, aby ve vodě plovaly ryby, v povětří aby létali ptáci, na zemi aby byla rozličná zvířata; a jak to Bůh chtěl, hned tu všechno bylo, co chtěl; On k tomu nepotřeboval ničeho, učinil to všechno z ničeho; a učiniti něco z ničeho jmenuje se stvořiti; říkáme tedy, že Bůh nebe a zemi a všechno, co jest, stvořil. A proto, že Pán Bůh stvořil nebe, zemi a všechno, co jest, jmenuje se stvořitelem. Tak Ho samy také jmenujete, když se modlíte: »Věřím v Boha.« Tu říkáte: »Věřím v Boha, Otce všemohoucího, **Stvořitele** nebe i země.«

Nebe a země a všechno, co na nebi i na zemi jest, jmenuje se také svět; můžeme tedy jinak také říci, že Pán Bůh stvořil svět, že jest stvořitelem světa. Celý svět náleží tedy Pánu Bohu, Bůh jest nejvyšším Pánem celého světa. Jemu máme tedy nejvyšší úctu vzdávati, Jeho máme vždy nejvíce poslouchati.

(Čeho potřebují lidé, chtějí-li něco učiniti, chtějí-li na př. dům vystavěti? A když to všechno mají, jest dům hned vystaven? Ale čeho pak potřeboval Pán Bůh, když chtěl udělati nebe, zemi, slunce, zvířata atd.? Z čeho to Pán Bůh všechno učinil? a jak to říkáme jinak: učiniti něco z ničeho? — Když Pán Bůh nebe, zemi a všechno, co jest na nebi i na zemi chtěl učiniti, trvalo-li pak to dlouho, než to bylo učiněno? Jak se to všechno stalo? Když na př. Pán Bůh chtěl učiniti tu krásnou, modrou oblohu? jak ji učinil? Bůh jen chtěl, a hned tu byla

obloha; a tak stvořil také všechny jiné věci, které jsou na nebi a na zemi. Jak jmenujeme proto Pána Boha, že nebe a zemi a všecko, co jest, stvořil? Ve které modlitbě jmenujete Pána Boha stvořitelem? Jak pak říkáte, když se modlíte: „Věřím v Boha?“ A proč říkáme, že Pán Bůh jest stvořitel? Jak se jinak také jmenují nebe a země a všecko, co jest na nebi i na zemi? — A kdo stvořil celý ten svět? Komu náleží tedy celý svět? Kdo jest nejvyšším Pánem celého světa? Komu máme tedy největší úctu vzdávati? Koho máme nejvíce poslouchati?

Nebe, země a všechny věci, které na nich vidíme, nebývaly tu vždycky; kdysi nebylo ani nebe, ani země, ani slunce, ani hvězd, ani zvířat, ani stromů a jiných rostlin, ani lidí, ale Pán Bůh byl vždycky; neměl nikdy začátku, a bude vždycky trvati, nebude míti konce. A proto, že Bůh vždycky byl, že jest a že bude vždy trvati, říkáme, že Bůh jest věčný.

Napřed byl tedy jen Pán Bůh. On pak chtěl, aby bylo nebe a aby byla země a všechno, co na nebi i na zemi jest, jak jsem vám již o tom vypravoval. Napřed stvořil nebe a zemi; ale na nebi a na zemi nebylo to hned tak, jak to nyní vidíme; na zemi bylo ještě tma a byla na ní sama voda; ještě by tedy na ní nebyly mohly růsti stromy, ani by nebyli mohli na ní živi býti lidé a zvířata; tu tedy Pán Bůh napřed chtěl, aby bylo na zemi světlo; i řekl: Budiž světlo! a hned bylo světlo; potom chtěl, aby byla nad zemí krásná, modrá obloha, a hned byla; potom oddělil vody od země, a tu na některých místech zůstala voda a na jiných bylo hned sucho; na suché zemi počaly pak hned růsti stromy, květiny, tráva a rozličné jiné rostliny. Dále chtěl Pán Bůh, aby na obloze svítilo ve dne slunce a v noci aby na ní svítily

měsíc a hvězdy, a hned se to tak stalo. Ale posud nebylo ještě ani na nebi, ani na zemi, ani v povětrí, ani ve vodě nic živého; tu Pán Bůh chtěl, aby ve vodě plovaly ryby, v povětrí aby létali ptáci; chtěl také, aby na zemi žila čtvernohá a plazící se zvířata; a jak to Pán Bůh chtěl, tak se to hned všecko stalo; On to vše učinil z ničeho. On to všecko stvořil.

Z toho tedy, m. d., vidíte, jak jest Pán Bůh mocný a dobrotivý; napřed nám zemi tuto tak krásně upravil, abychom tu mohli živi býti; napřed nám přichystal všecko, čeho nám třeba, a co nám dělá radost. Jak bychom Ho tedy neměli míti rádi, jak bychom Mu neměli za všechno děkovati a Jeho rádi poslouchati!

(Byly-li pak všechny věci, které na nebi a na zemi vidíme, vždycky? Co kdysi nebývalo? Ale kdo byl vždycky? Jaký jest tedy Bůh, že byl vždycky a že vždycky bude? A co pak potom chtěl Pán Bůh? Kdo tedy všechny ty věci stvořil? Co pak stvořil Bůh napřed, hned na počátku? Ale bylo-li pak to na nebi a na zemi hned tak, jak to nyní vidíme? Jak pak to bylo napřed na zemi? N.! Co bylo po celé zemi? Bylo by mohlo na ní něco růsti? Byli by mohli na ní živi býti lidé a zvířata? A bylo již na zemi světlo? Co tedy chtěl Pán Bůh, aby bylo na zemi? A bylo-li hned světlo? A jak Pán Bůh to světlo učinil? Co jen řekl? Co pak chtěl Pán Bůh, aby bylo nad zemí? A stalo se to? Co pak učinil Pán Bůh s vodou, která byla rozlita po celé zemi? Co potom bylo na některých místech? A co bylo na jiných místech? Co počalo růsti na suché zemi? — Co potom chtěl Pán Bůh, aby svítilo na nebi? A stalo se to? — Ale bylo-li pak tenkrát již něco živého? — Co chtěl tedy Pán Bůh, aby bylo ve vodě? A co chtěl, aby bylo v povětrí? A co aby bylo na suché zemi? Znáte-li pak některá taková zvířata? Jmenuj mi některá, N.! Jmenuj

mi některé zvíře, jež se plazí po zemi! A z čeho to všechno Pán Bůh učinil? Jak to jinak říkáme?)

Vypravoval jsem vám již, m. d., jak Bůh stvořil nebe a zemi; víte již, že stvořil světlo, že rozdělil vody od suché země, že učinil, aby na suché zemi byly rozličné rostliny, aby na obloze ve dne svítilo slunce a v noci měsíc a hvězdy, aby v povětří létali ptáci, ve vodě aby plovaly ryby a na zemi aby žila rozličná zvířata. A jak to Pán Bůh chtěl, tak se to hned všechno stalo. Ale lidí posud na zemi nebylo; na celé zemi nebylo ani jediného člověka; Pán Bůh však chtěl, aby na zemi byli také lidé; učinil tedy člověka. Všechny věci, které posud byly na nebi a na zemi, učinil Pán Bůh z ničeho; On mohl i člověka z ničeho učiniti; ale člověka Bůh jinak učinil; vzal hlínu a učinil z ní tělo, jaké lidi mají; učinil totiž hlavu, ruce, prsa, nohy: to všechno jmenuje se tělo. Ale toto tělo nebylo hned živé; mělo oči, ale nevidělo; mělo uši, ale neslyšelo; mělo ústa, ale nemluvílo; mělo ruce a nohy, ale nemohlo se ještě hýbati, nemohlo choditi; nebylo v něm ještě života, bylo jako mrtvé; ale Pán Bůh chtěl, aby člověk byl živ; vdechl tedy do těla toho duši; a tu bylo tělo hned živé; vidělo, slyšelo a pohybovalo se; duše to tedy činí, že tělo jest živo. Z hlíny učinil Bůh tělo prvního člověka, a proto dal tomuto prvnímu člověku jméno Adam, to jest tolik, jako: člověk učiněný ze země (z hlíny).

(Z čeho učinil Pán Bůh všechny věci na nebi i na zemi? Co stvořil naposled? A jak stvořil člověka? Co učinil Pán Bůh napřed? Z čeho pak učinil to tělo? A bylo tělo to hned živé? Jaké bylo? N! Ano, bylo ještě jako mrtvé. Některé z vás viděly snad již mrtvého člověka. Kdo z vás viděl již člověka

mrtvého? Měl-li pak také oči? — Ale viděl-li pak ještě? Měl uši? Ale zdali pak ještě slyšel? Měl ústa? Ale mohli-li ještě mluvit? Měl ruce a nohy? Ale mohli-li pak se ještě hýbat, mohli-li vstáti a choditi? Takovému mrtvému tělu podobalo se tedy tělo prvního člověka. A jak se to stalo, že tělo prvního člověka potom obživo? — Kdo to tedy působí, že tělo jest živo? Jaké jméno dal Pán Bůh prvnímu člověku? Co pak znamená jméno Adam?

Již víte, m. d., že Bůh učinil napřed tělo člověka a že pak mu vdechl duši; člověk má tedy tělo a duši; čili skládá se z těla a z duše. Pokud v těle nebyla duše, bylo jako mrtvé; duše tedy činí, že člověk jest živ; ale duše také činí, že člověk může mysliti, že může poznávati Pána Boha, že může věděti, co jest dobré a co jest zlé, co se Pánu Bohu líbí a co se Mu nelíbí; duše to činí, že člověk může rozuměti, když se mu něco vypravuje; říkáme tedy, že duše naše má rozum. Ale duše také činí, že člověk může dobré, co se Pánu Bohu líbí, činiti, a zlé, co se Pánu Bohu nelíbí, nečiniti; člověk má vůli; duše každého člověka má tedy rozum a vůli. Zvířata jsou také živá; ale nemají rozumu, neznají Pána Boha, nevědí, co se Pánu Bohu líbí, nebo co se Mu nelíbí.

Jak velice měli bychom tedy, m. d., Pánu Bohu za to děkovati, že nám dal rozum a vůli, že Ho můžeme poznávati, že můžeme Jeho svatou vůli plniti a někdy k Němu do nebe se dostat!

(Když Pán Bůh chtěl stvořiti člověka, co učinil napřed? A co mu potom vdechl? Z čeho skládá se tedy člověk? Jaké bylo tělo člověka, pokud v něm nebyla duše? N.! Ano, bylo jako mrtvé. A co učinil Pán Bůh, aby bylo živé? Kdo to tedy činí, že člověk žije, že jest živ? Ale, co činí duše ještě více? Co může duše člověka? Co má tedy duše člověka? A co

má ještě? Proč říkáme, že má rozum? A proč říkáme, že má vůli? — Mají-li pak i zvířata rozum? Mohou-li pak poznávatí Pána Boha? Mohou-li poznávatí, co se Pánu Bohu líbí nebo co se Mu nelíbí? Zdali pak by tomu zvíře rozumělo, kdybychom mu něco vypravovali? Zač máme tedy vždycky Pánu Bohu děkovati?)

Člověk se skládá z těla a z duše, t. j. má tělo a má duši; tělo jeho vidíme, ale duše nemůžeme viděti, protože jest duch; každý duch má rozum a vůli, ale nemá těla; ducha tedy nemůžeme viděti. Privil jsem vám již dříve, že Pána Boha také nemůžeme viděti. A proč Ho nemůžeme viděti? Proto, že Bůh jest také duch; t. j. má rozum a vůli; Bůh má však nejdokonalejší rozum, ví a zná všecko, a má nejlepší vůli, chce vždy jen, co jest dobré, a nenávidí zlé. Ale těla Pán Bůh nemá; proto tedy nemůžeme Pána Boha viděti.

Naše duše nezůstane vždycky v těle, kdysi se od něho zase oddělí; a když se duše od těla oddělila, jest tělo mrtvé a podobá se tělu prvního člověka, jak bylo, než mu Pán Bůh vdechl duši. Když se u některého člověka duše oddělila od těla, jest tělo mrtvé, a tu říkáme, že člověk umřel; ale duše, když se oddělí od těla, neumírá, duše nikdy neumře, bude vždycky živa; a proto, že duše nikdy neumírá, říkáme, že duše člověka jest nesmrtelná.

Vidíváte, že tělo člověka, když se od něho duše oddělila, bývá zakopáno do hrobu; ale duše jeho zůstává živa, duše nikdy neumře. Co se stane s duší člověka, když se oddělila od těla, budu vám až později vypravovati.

(Z čeho se skládá člověk? Co pak vidíme na člověku? Vidíme tělo nebo duši jeho? Proč pak nevidíme duše jeho? Co má každý duch? Co má také Pán Bůh, poněvadž jest duch? Ale jaký rozum má Pán Bůh? A jakou má vůli?)

Má Bůh také tělo? — Můžeme-li tedy Pána Boha viděti? Zůstane-li pak duše člověka vždycky spojena s tělem? A když se duše oddělila od těla, jaké jest pak tělo? Jest ještě živo? Co pak říkáme o člověku, když se duše od těla jeho oddělila? Umírá-li také duše, když se oddělila od těla? Jak dlouho bude živa? Jaká jest tedy duše člověka, protože nikdy neumře? Co pak se stává s tělem člověka, když se od něho duše oddělila?)

Vypravoval jsem vám, m. d., již dříve, jak Bůh stvořil prvního člověka Adama. Adam byl napřed jen sám na zemi, jiných lidí ještě nebylo. Ale Pán Bůh nechtěl, aby Adam zůstal sám na zemi; On chtěl, aby na zemi bylo mnoho lidí. Když jednou Adam tvrdě usnul, vyňal Pán Bůh z jeho těla jedno žebro (ukazuje, kde jsou v těle žebra); ale vyňal to žebro tak, že to Adama nebolelo. Z toho žebra učinil pak Bůh druhého člověka, učinil z něho ženu. Když pak se Adam probudil a ženu tu uviděl, zaradoval se, že již není sám na zemi, že má pomocnici a společníci; a ženě té dal Adam jméno Eva. Adam a Eva byli tedy dva první lidé na zemi; a od nich pocházejí všickni ostatní lidé, kteří kdy byli a kteří jsou posud na zemi; i my všickni od nich pocházíme; proto říkáme, že Adam a Eva jsou naši první rodičové.

(Chtěl-li pak Bůh, aby Adam zůstal sám na zemi? Koho tedy potom ještě stvořil? Jak se to stalo? Bolelo-li pak to Adama? Co učinil Pán Bůh z toho žebra? A jaké jméno jí dal Adam? Kolik pak lidí pochází od Adama a Evy? Pocházíme také my od nich? A jak je proto také jmenujeme?)

Co Pán Bůh stvořil, jmenuje se tvorem Božím. Člověk jest tedy tvor Boží, zvíře jest tvor Boží, stromy atd. jsou tvorové Boží. Ale mezi všemi tvory na zemi jest

člověk tvorem nejvzácnějším a nejznamenitějším, protože má rozum a vůli, že má nesmrtelnou duši. — Také na nebi jsou tvorové Boží: slunce, měsíc a hvězdy. Ale mimo nebe, které vidíme nad sebou a které se jmenuje také obloha, jest ještě jiné nebe, kterého nevidíme, ale do kterého bychom se někdy rádi dostali. V tomto nebi jsou také tvorové; a tvorové tito jsou ještě vzácnější a znamenitější než lidé; jsou to andělé, o kterých jste již, m. d., jistě často mluviti slyšely. I andělové jsou duchové; mají tedy rozum a vůli, ale těla nemají; proto jich také nemůžeme viděti. — Andělé mají lepší rozum a vůli než lidé; oni poznávají Pána Boha a Jeho svatou vůli lépe než my lidé, a činívají vždy rádi, co jim Pán Bůh poroučí. Anděly Bůh někdy posílá na zem k lidem, aby jim oznámili vůli Boží; andělové jsou tedy jako poslové Boží.

(Jak se jmenují lidé, zvířata a jiné věci, protože je Pán Bůh stvořil? Jmenuj mi ještě nějaké tvory na zemi, N.! Jmenuj mi nějaké tvory ve vzduchu neboli v povětří, N.! Jmenuj tvory, kteří jsou živi ve vodě, N.! Co pak jest také slunce? N.! Proč pravíš, že slunce jest také tvorem Božím? Jmenuj ještě jiné tvory na nebi, N.! — Jak se jmenuje nebe, které venku nad sebou vidíme, ještě jinak? Zda-li pak jest také ještě jiné nebe? Ano jest ještě nebe, do kterého bychom se rádi někdy dostali. Vidíme toto nebe také? Jsou-li pak v tom nebi také nějakí tvorové? A jak se jmenují ti tvorové? Můžeme anděly také viděti? Proč jich nemůžeme viděti? Co má každý duch? Co mají tedy také andělé? Mají-li pak i lidé rozum a vůli? N.! Ale jaký rozum a jakou vůli mají andělé? N.! Koho tedy lépe poznávají než my lidé? A co vždy rádi činívají? Posílává Bůh andělů také někdy na zem k lidem? A proč jich posílá? Co jsou tedy také andělové, protože jich Bůh k lidem posílává?)

Slyšely jste již, m. d., že andělů viděti nemůžeme, protože jsou duchové; ale když jich Pán Bůh někdy poslal na zemi, ukázali se v podobě člověka, jako pácholíci nebo jako mládenci, aby je lidé mohli viděti; proto bývají také na obrazích tak vymalováni jako mládenci nebo jako děti, ale s křídly; andělé v nebi křídel nemají, protože nemají ani těla; ale ta křídla nám připomínají, že andělové vždy rychle konají to, co jim Pán Bůh poroučí, a že i my máme vůli Boží vždy rádi a rychle plniti. (Srovnej: pták rychle létá.)

(Viděly jste již, děti, anděla? Ale namalovaného nebo ze dřeva udělaného anděla jste snad již viděly? Podívejte se zde na ten obrázek! Kdo jest na něm vymalován? — Vidíte, že tu má tělo jako člověk; ale co tu vidíte na tom andělovi? [ukazuje na křídla]. Mají andělové v nebi také taková křídla? N.! A proč pak se tedy malují andělé s křídly? N.! Co nám křídla ta připomínají? N.! Když taková křídla na andělech vidíme, k čemu nás to má vždy povzbuditi? Co abychom také činili?)

Andělové v nebi chválí a velebí Pána Boha a konají vždy rádi svatou vůli Jeho; Pán Bůh jim také nařídil, aby zde na zemi lidi chránili a opatrovali, aby se jim nestalo nějaké neštěstí. Andělové, kteří nás chrání a opatrují, jmenují se andělové strážní neboli strážcové. Andělové strážní opatrují zvláště malé děti, aby se jim nestalo nějaké neštěstí, aby třeba odněkud nespady a sobě neuškodily, anebo aby něco nečinily, co se Pánu Bohu nelíbí.

I vy, m. d., máte zvláštní anděly strážné; nevidíte jich sice, ale oni jsou vždy při vás, opatrují vás a napomínají vás, abyste Pána Boha poslouchaly a dobře se chovaly; přimlouvají se také za vás v nebi u Pána

Boha. Nezapomínejte nikdy, m. d., že anděl strážce jest ustavičně u vás, třeba ho nevidíte, a varujte se, abyste nečinily něco zlého! Kdybyste nebyly hodny a poslušny, kdybyste se dobře nechovaly, rmoutil by se anděl strážce nad vámi, neopatroval by vás tak rád a žaloval by na vás u Pána Boha. Děkujte také často Pánu Bohu za to, že vám dal anděla strážce, aby vás chránil a opatroval. — Modlívajte se také často, zvláště ráno a večer, k andělu strážci, aby vás chránil a opatroval, aby se vám něco zlého nestalo, a obzvláště abyste neurážely Pána Boha!

(Co činí andělé v nebi? Co Pán Bůh andělům také nařídil? Jak pak se jmenují andělové, kteří jsou k tomu ustanoveni, aby lidi chránili? Koho pak andělové strážní zvláště rádi opatrují? Máte vy také andělů strážných? Viděly jste již svého anděla strážce? Proč ho nemůžete viděti? Co pak sobě máte často připomínati? Kdo že jest u vás? Čeho se máte varovati? Líbilo-li by se to vašemu andělu strážci, kdybyste nebyly hodny, kdybyste činily něco zlého? N.! Nelíbilo by se mu to, on by se nad tím rmoutil. A u koho by na vás žaloval? Co pak musíte činiti, chcete-li, aby anděl strážce vás vždy rád chránil a opatroval? Kdy pak se máte obzvláště k andělu strážci modliti? Modlíváte-li pak se k němu také? Jakou modlitbičku říkáváš k andělu strážci? N.! A jak ty se k němu modlíváš? N.! Jak ty? N.! Toť jsou pěkné modlitbičky. [Krátké vysvětlení modliteb těchto.] Které z vás, m. d., takové modlitby ještě říkati neumíte, můžete se také k andělu strážci pomodliti Otčenáš a Zdravas Maria. Budete-li se vždy rády a pobožně k andělu strážci modliti, bude vás vždy rád chrániti a opatrovati; nebude na vás u Pána Boha žalovati, ale bude se u Něho za vás přimlouvati, a když někdy umřete, doprovodí vaši duši do nebe k Pánu Bohu.)

Po andělich jsou lidé nejznamenitější tvorové Boží. Víte již, m. d., že první lidé byli Adam a Eva, a tito že se také jmenují našimi rodiči. Adam a Eva přebývali napřed v ráji. Bylať to krásná a utěšená zahrada, ve které bylo mnoho krásných stromův a květin; stromy ty přinášely chutné ovoce a květiny vydávaly libeznou vůni. Na stromích prozpěvovali krásní ptáci a obveselovali libezným zpěvem svým první naše rodiče; ve vodě plovalo mnoho ryb a na zemi běhala rozličná čtyrnohá zvířata; ale žádné z nich neškodilo prvním rodičům, všechna jim činila jen radosti; divokých zvířat, jakých se nyní bojíme, tam nebylo. Všecko, nač jen první lidé v ráji pohlédli, působilo jim samou radost; tak šťastně a blaženě žili první lidé v té krásné zahradě.

(Kteří tvorové jsou po andělich nejznamenitější? Kde pak bydleli napřed první lidé? Co to byl ten ráj? Co pak v zahradě té bylo? Co přinášely stromy? A co vydávaly květiny? Co pak tam prvním lidem ještě působilo radost? Kdo je obveseloval? Nemuseli se báti divokých zvířat? Byla tam taková zvířata? Jak se tam tedy vedlo prvním lidem? Byli tam šťastni a blaženi.)

Zde na zemi nejsou nyní lidé tak šťastně a blaženě živi, jako byli první lidé v ráji. Zde na zemi mívají nyní často všeliké žalosti a rozličné trápení; bývají třeba nemocni nebo musejí snášeti všeliké bolesti; někdy bývají trápeni hladem nebo žízní, nebo je potkává nějaké neštěstí, anebo se strachují smrti; proto lidé zde na zemi nyní tak často nařikají a bývají zarmoucení. Ale v ráji, m. d., prvních lidí nic nermoutilo; tam jich nic nebolelo a netrápilo; tam nesnášeli ani horka, ani zimy, tam neměli ani hladu, ani žízně, tam se nemuseli báti ani smrti, ani nějakého neštěstí. Tam neměli také nikdy umřítí; z ráje by jich byl Pán Bůh po nějakém čase vzal k sobě do

nebe. — Na zemi musejí lidé nyní často těžce pracovati a se namáhati; těžkou prací bývají někdy tak unaveni, že je všechno bolí. První lidé v ráji také pracovali; ale práce jim byla snadna; nikdy se při ní neunavili, nic jich při ní nebolelo; pracovali tedy s radostí. V ráji se teď měli velmi dobře; nic jich tam nermoutilo a netrápilo; ale všecko jim dělalo velikou radost. Nejvíce je však těšilo, že duše jejich byla čista, že se líbili Pánu Bohu. Pán Bůh je měl rád jako dobrý otec své dítky; často s nimi rozmlouval a učil je, co mají činiti a čeho se mají varovati.

(Bývají-li také lidé nyní zde na zemi tak šťastně a blaženě živi, jako byli první lidé v ráji? Proč bývají nyní často zarmoucení, nač někdy naříkají? Co pak je ještě často trápí? Čeho se obávají? Bylo to v ráji také tak? Museli tam první lidé také snášeti zimu nebo horko? Mívali tam někdy také nějaké bolesti? Bývali také nemocní? Museli-li se báti, že někdy umrou anebo že je potká nějaké neštěstí? — Lidé musejí nyní zde na zemi často velmi těžce pracovati; zdali pak první lidé v ráji také pracovali? — Ale unavili se také při tom? Bolelo jich něco, když pracovali? Jak tedy pracovali? Trápilo-li je něco v ráji? Jak se tam tedy měli, když je všechno těšilo a když jich nic nermoutilo? — A co pak je nejvíce těšilo? Jak jim to Pán Bůh ukázal, že je má rád? Co je nečítal?)

Bylo vám již, m. d., vypravováno, že andělé v nebi chválí ustavičně Pána Boha, že plní Jeho svatou vůli a že se s Ním v nebi radují. K tomu je Pán Bůh také stvořil. Ale i lidi stvořil Pán Bůh, aby Ho poznávali a poslouchali a pak spasení byli, t. j. aby se k Němu někdy do nebe dostali a s Ním se vždy bez konce radovali. I první lidé v ráji měli Pána Boha a Jeho vůli

vždy lépe poznávati a Jeho vždy poslouchati; měli vždy činiti, co jim Pán Bůh přikazoval, a varovati se toho, co jim Pán Bůh zapovídal. Kdyby byli první lidé v ráji Pána Boha vždy poslouchali, byl by je měl Bůh vždycky rád; byli by nějaký čas v ráji blaženě a šťastně žili a potom by je Bůh byl vzal k sobě do nebe, nebyli by ani napřed museli umřítí. — Aby první lidé v ráji mohli dokázati, že mají Pána Boha rádi a že Ho rádi poslouchají, řekl jim Pán Bůh: Se všech stromů v ráji můžete jísti; toliko s jednoho, který jest uprostřed ráje, nejezte; kdybyste se stromu toho jedli, zemřeli byste. Pán Bůh jim dal tedy přikázání; toto přikázání měli zachovávat i a tak dokázati, že Pána Boha mají rádi a že Ho poslouchají.

(Proč stvořil Pán Bůh lidi? Proč ještě? A kam aby se někdy dostali? Co měli také první lidé v ráji činiti? Mohli-li pak poznávati Pána Boha? N.! Ano, mohli; vždyť Pán Bůh s nimi často rozmlouval. Zdali pak věděli, co Pán Bůh chce, co se Mu líbí? A kdyby to byli činili, kam by je byl Bůh potom vzal? Byli-li by museli napřed umřítí? Jak mohli dokázati, že Pána Boha mají rádi, že jsou Ho poslušni? Dal-li jim Pán Bůh také nějaké přikázání? Co jim řekl? Se kterých stromů směli tedy jísti ovoce? A se kterého neměli jísti? Co jim řekl Pán Bůh? Co že by se s nimi stalo, kdyby s toho stromu jedli?)

První lidé v ráji zachovávali nějaký čas přikázání Boží a nejedli se stromu, se kterého jim Bůh jísti zapověděl. Ale později přišla Eva jednoho dne k tomu stromu uprostřed ráje a viděla na něm hada. Had tento se jí tázal: »Proč přikázal vám Bůh, abyste s tohoto stromu nejedli?« Eva mu odpověděla: »Z ovoce všeho stromoví v ráji smíme jísti; ale z ovoce tohoto stromu přikázal nám Bůh,

abychom nejedli a abychom se ho nedotýkali. O stromu tomto řekl Bůh: Ve kterýkoli den byste s něho jedli, umřete.◀ Ale had jí řekl: »Nikoli, nezemřete, budete-li s něho jísti, ale budete jako Bůh; budete Pánu Bohu rovni.« — Evě se řeč hadova libila; i dívala se na strom a na krásné ovoce jeho; pak s něho vzala ovoce a jedla a dala také Adamovi, který též jedl. První lidé nezachovali tedy přikázání Božího, přestoupili to přikázání a tím zhřešili. Bůh jim zapověděl se stromu toho jísti, a oni přece s něho jedli, byli tedy neposlušni a dopustili se hříchu. Tímto hříchem urazili velice Pána Boha; vždyť Pán Bůh je miloval jako do- brotívý otec; v ráji měli všecko, čehokoli si jen přáli, byli tam tak šťastně živi, a Pán Bůh jim slíbil, že je někdy vezme k sobě do nebe. Ale oni ho přece ne- uposlechli, a třeba měli dosti jiného ovoce v ráji, přece jedli se stromu, s kterého jim Bůh jísti zapověděl. Pán Bůh jim řekl: Budete-li s toho stromu jísti, zemřete; ale had jim řekl: Nezemřete, ale budete rovni Bohu — a oni uvěřili více hadu než Pánu Bohu a jedli se stromu zapovězeného; přestoupili tedy přikázání Boží, spáchali hřích a urazili tím velice Pána Boha.

(Jaké přikázání dal Pán Bůh prvním lidem v ráji? Zachovávali první lidé toto přikázání? N.! Ale co se později stalo? N.! Kam přišla jednou Eva? Koho uviděla na stromě? — Viděly jste, m. d., již hada? Na obraze, který jsem vám onehdy ukazoval, viděly jste ho všechny vymalovaného. Živého hada jste snad ještě neviděly; had může člověku snadno uškoditi, může ho uštknouti a usmrtiti; proto se živého hada každý bojí a utíká před ním zdaleka. Ale v ráji ani hadi, ani jiná zvířata prvním lidem neškodili, pokud byli poslušni Pána Boha. Proto se Eva také hada nebála. Později vám budu vypravovati, že had, který s Evou mluvil, nebyl had obyčejný.

— Co pak se had ten Evy tázal? Co mu Eva odpověděla? N.! Co jí had na to řekl? Líbila se ta řeč Evě? Co pak učinila Eva? N.! A komu ještě dala z toho zapovězeného ovoce? Jedl-li pak Adam také? Uposlechli tedy první lidé Pána Boha? Zachovali Jeho přikázání? — Ne — oni přikázání Boží přestoupili. Čeho se tím dopustili? Koho tím velice zarmoutili a urazili? A proč tím byl Pán Bůh tak velice uražen? Komu pak chtěli býti rovni? A komu věřili více, Pánu Bohu nebo hadovi?)

Had sliboval prvním rodičům, že budou podobni Pánu Bohu, budou-li jísti ovoce se stromu zapovězeného. První rodičové se dali svést a jedli; ale pak poznali hned, že je had oklamal, že nejsou rovni Pánu Bohu; poznali, že Pána Boha, svého nejdobrotivějšího otce, urazili, že jich Pán Bůh již nemůže míti rád; báli se, že jich již nevezme k sobě do nebe, protože byli neposlušní; poznali, že pozbyli milosti Boží, že již nejsou čistí a svatí, jako před tím byli; styděli se a báli se trestu; proto se schovávali v houští stromů; zapomněli již, že před Pánem Bohem nemůže se nikdo uschovati, že Pán Bůh jest všudy a že ví všecko; rozumem svým tedy již Pána Boha dobře nepoznávali, a vůle jejich byla slabá a nakloněna ke zlému. Pán Bůh věděl, že Adam a Eva byli neposlušní, že jedli ovoce, které jim byl zapověděl, a nemohl je tedy již míti rád; vždyť Pán Bůh chce a miluje toliko to, co jest dobré, a nenávidí, co jest zlé. — Pán Bůh také trestává ty, kteří činí něco zlého; On tedy potrestal i Adama a Evu. Evě řekl, že bude mnohé bolesti trpěti s dítkami svými, a Adamovi, že bude muset těžce pracovati. Kdyby nebyli napotom těžce pracovali, bylo by jim na poli rostlo jen trní a bodláčí, země by nebyla vydávala potřebného obilí. — Slyšely jste již, že první rodičové, — nežli se dopustili hříchu, — v ráji také pracovali: ale práce

jim byla snadná, a pracovali s radostí; ale potom měli těžce pracovati. — Konečně jim Pán Bůh ještě oznámil, že za trest budou muset umřít, a pak je vyhnal z ráje, kde se měli tak dobře, pokud byli hodni a poslušni.

i (Co sliboval had prvním rodičům? A zdali pak jedli se stromu zapovězeného? A stali se rovni Pánu Bohu? Co pak poznali? Čeho pozbyli proto, že byli neposlušni? Čeho pak se báli? Co chtěli učiniti? Může-li pak se někdo před Pánem Bohem ukryti? Proč ne? Věděl-li Pán Bůh, že první lidé jedli se stromu zapovězeného? Mohlo-li pak se Mu to líbiti? Co Pán Bůh jen má rád? A co nenávidí a trestává? Potrestal-li Bůh také Adama a Evu? Jak potrestal Evu? Co jí řekl? Co řekl Adamovi? Zdali pak nepracovali také před tím v ráji? Ale byla jim práce obtížna? Unavili se při ní? A co jim Pán Bůh konečně ještě oznámil? A zůstali-li ještě v ráji?)

Hřích, kterého se první lidé v ráji dopustili, škodil jim velice. Pro hřích ten pozbyli milosti Boží, přestali býti dítkami Božími a nebyli by již nikdy mohli přijíti do nebe; museli také rozličné bolesti snášeti, těžce pracovati a konečně umřít. Ale hřích ten neškodil toliko jim, ale i všem jiným lidem, tedy i nám; všickni lidé pocházejí od Adama a Evy, a od těchto svých rodičů dědívali také ten hřích; proto se jmenuje hřích ten dědičný; tento hřích škodí každému člověku, tedy také nám všem; lidé nyní již nepřebývají v ráji, snášívají často bolesti a nemoce, musejí těžce pracovati a konečně umřít; rozum jejich jest slabý a vůle nakloněna ke zlému; pro hřích prvních rodičů nebyl by také již nikdo mohl přijíti do nebe. Ale Pán Bůh jest milosrdný; On se smiloval nad lidmi a slíbil, než je vyhnal z ráje, že jim pošle Mesiáše čili Vykupitele, který učiní, aby lidé zase mohli Pánu Bohu se líbiti a někdy do nebe se dostat.

(Jak škodil prvním rodičům hřích, kterého se v ráji dopustili? Jak ještě? A škodil toliko jim? Jak se jmenuje hřích ten? — Proč se jmenuje dědičným? Jak škodil hřích ten i všem jiným lidem? Kam by nebyli mohli lidé již přijíti? Ale koho slíbil Bůh lidem, aby mohli zase přijíti do nebe?)

Pán Bůh slíbil již prvním rodičům v ráji, že jim pošle Vykupitele; ale tento slíbený Vykupitel nepřišel hned. Adam a Eva byli dlouho, velmi dlouho živi; ale přece se toho zaslíbeného Vykupitele nedočkali. Ani jejich děti, třeba také některé z nich velmi dlouho živý byly, nedožily se přece zaslíbeného Mesiáše; umřely dříve než na svět přišel.

O dvou-ze synů prvních našich rodičů budu vám nyní vypravovati. Jeden z nich jmenoval se Kain a mladší bratr jeho jmenoval se Abel. Kain byl rolníkem, obdělával pole; Abel pak byl pastýřem ovcí. Oni věděli, že mají všechno od Pána Boha; proto chtěli také Pána Boha za to uctíti; Kain sobě tedy vystavil z kamení oltář a Abel také. Kain dal na svůj oltář snopy obilné a zapálil je. Abel pak vzal ze svého stáda beránka, zabil ho, položil jej na svůj oltář a udělal pak na oltáři oheň, aby zabitý beránek shořel. Oba tedy obětovali Pánu Bohu dary, jinak také říkáme, že Mu vzdávali oběti. Oběť Abelova líbila se Pánu Bohu, protože Abel byl dobrý a že vybral k oběti nejlepšího beránka; ale oběť Kainova nebyla Pánu Bohu milá, protože Kain byl zlý, že obětoval jen špatné obilí a i to obětoval jen nerad. Kain poznával, že se oběť jeho Pánu Bohu tak nelíbí, jako oběť Abelova; neboť viděl, že kouř z oběti Abelovy vstupuje k nebi a kouř z jeho oběti že padá k zemi. Závídel to tedy Abelovi, hněval se na něho a umínil si, že ho zabije.

Již z toho tedy, m. d., můžete poznati, jak velice byla vůle Kainova zkažena a nakloněna ke zlému.

(Přišel-li ten zaslíbený Vykupitel hned? Dočkali se Ho první rodičové? Nedočkali. Zdali pak se Ho dožili jejich děti? Jak se jmenoval jeden ze synů prvních rodičův? A jak se jmenoval mladší bratr jeho? Čím pak byl Kain? a čím byl Abel? Co pak činívali, když chtěli Pána Boha uctiti? — Jak to činili? Co sobě vystavěli? Co obětoval Kain? Co Abel? Která oběť líbila se Pánu Bohu? Proč pak se oběť Abelova líbila Pánu Bohu? A proč se Mu nelíbila oběť Kainova? N.! — Po čem pak to poznal Kain, že oběť jeho Pánu Bohu se nelíbí, a že oběť Abelova jest mu milá? Měl-li z toho Kain radost, když viděl, že se oběť Abelova Pánu Bohu více líbí? A co chtěl učiniti? Co si umínil?) *)

[Kain neřekl nikomu, že se hněvá na bratra svého Abela a že ho chce usmrtiti; žádný člověk o tom nevěděl; ale Pán Bůh dobře věděl, co Kain chtěl učiniti. Napomínal ho tedy, aby toho nečinil. Řekl k němu: »Proč jsi se rozhněval a proč opadla tvář tvoje? Budeš-li dobře činiti, budeš mi tak milý, jako bratr tvůj; ale budeš-li zle činiti, neujdeš trestu. Přemoz zlou žádost a panuj nad ní.« Ale Kain neuposlechl Pána Boha a nepřemáhal v sobě závist a hněv. Jednoho dne řekl pak k Abelovi: »Pojď se mnou; vyjděme spolu na pole!« Abel šel s ním; ale když byli na poli, povstal Kain proti němu a zabil ho. Žádný člověk při tom nebyl; žádný tedy nevěděl, co Kain učinil; ale Pánu Bohu to bylo známo. I řekl Pán Bůh ku Kainovi: »Kde pak jest Abel, bratr tvůj?« Kain odpověděl: »Nevím; zdaliž jsem já

*) Odstavec následující určen jest pro děti poněkud již dospělejší; lzeť ho užiti obzvláště tam, kde se dokazuje, že Bohu známo jest i naše myšlení.

strážným bratra svého?« Ale Bůh řekl k němu: »Co jsi učinil? Krev bratra tvého volá ke mně ze země. Zlořečen budeš nyní na zemi . . . Když ji budeš vzdělávati, nebude ti dávatí úrody; tulákem a poběhlikem budeš na zemi.«

Od té doby neměl již Kain pokoje ani ve dne ani v noci; pořád se něčeho lekal; bál se, že bude trestán, že ho také někdo zabije, a proto se toulal po světě, až konečně umřel. Kdyby byl Pána Boha prosil, aby mu hřích jeho odpustil, kdyby toho byl litoval, že zabil bratra svého, a kdyby se byl polepšil, byl by mu Bůh také odpustil, jak odpustil jeho rodičům v ráji; vždyť Bůh se rád smilovává a rád odpouští, když člověk hřichu svého lituje a když se míní polepšiti; ale Kain se nepolepšil; proto byl nepokojně živ a umřel nešťastně.

Vidíte, m. d., jak hřích člověka činí nešťastným; varujte se tedy hřichu! nečiňte ničeho, co se Pánu Bohu nelíbí, co nám zapověděl!

(Řekl-li Kain někomu, že se hněvá na bratra svého a že ho chce zabít? — Ale kdo to přece věděl? Co řekl Pán Bůh ku Kainovi? Opakuj to ještě jednou N.! ty . . . Uposlechli-li pak Kain? Co pak řekl Kain jednoho dne k Abelovi? Šel s ním Abel? A co učinil Kain, když byli na poli? Věděl o tom některý člověk, že Kain bratra svého zabil? — Ale kdo to přece věděl? Co pak se tázal Pán Bůh Kaina? N.! Co odpověděl Kain? N.! A co řekl zase Pán Bůh k němu? Jak pak se vedlo od té doby Kainovi? Co by měl Kain činiti, aby zase měl pokoj? Byl by mu Bůh odpustil? Jaký jest Pán Bůh? Proč říkáme, že Bůh jest milosrdný? Prosil-li pak Kain Pána Boha, by mu odpustil? Polepšil se? Co máte tedy vy, m. d., činiti, abyste se nestaly také tak nešťastnými?)]

Jako Kain byl zlý, tak byly také děti jeho zlé a činivaly, co se Pánu Bohu nelíbí, co Bůh zapověděl.

I jejich potomkové byli ke zlému naklonění a páchávali zlé věci. Od těchto se pak pokazili i jiní lidé. Mnozí z nich o Pánu Bohu již ani nic nevěděli, nedomlivali se k Němu, nepamatovali na Něho, neposlouchali Ho a dopouštěli se velikých hříchů; Pán Bůh je proto často trestával.

Mezi těmi zlými lidmi byl však živ jeden hodný muž, který se jmenoval Noé; tento sloužil i se svou rodinou Pánu Bohu a byl živ podle Jeho svaté vůle. Tomuto hodnému muži oznámil Bůh, že bude hříšné lidi trestati, že pošle velikou povodeň (potopu) a že v ní všichni zahynou; toliko on se svou rodinou že bude zachován. Na to mu poručil, aby si vystavěl koráb, t. j. velikou loď,*⁾ a pověděl mu také, jak koráb ten má stavěti. Noé stavěl koráb ten mnoho a mnoho rokův a při tom napomínal lidi, aby se polepšili, a hrozil jim, že je Pán Bůh všechny zahubí, že všichni ve vodě zahynou, nebudou-li se chtíti polepšiti. Ale lidé nechtěli Noémovi věřiti a nechtěli se polepšiti. Když Noé po dlouhém čase koráb vystavěl, vešel do něho i s rodinou svojí; tu pak počalo velice pršet, a pršelo celých 40 dní a nocí; vody přibývalo vždy více na zemi. Když to lidé viděli, zhrozili se a litovali, že Noéma neposlechli. Aby se nepotopili, lezli někteří na stromy, jiní spěchali na vysoké hory; ale voda vystoupila konečně i nad stromy a nad hory, a lidé se v ní potopili; toliko Noé se svou rodinou byl v korábě zachráněn. Když pak po dlouhém čase voda zase opadla, vystoupil Noé s rodinou svojí z korábu, vzdal Pánu Bohu oběť a děkoval Mu, že ho od smrti zachránil.

⁾ Tu třeba dětem aspoň poněkud loď znázorniti; lépe by však bylo, aby se to stalo již před vypravováním, by toto pak přerušováno býti nemuselo.

(Zdali pak dívky Kainovy poslouchaly Pána Boha? A jací byli potomci jejich? Kdo pak se od nich také pokazil? Co pak jsem vám o nich vypravoval? Zdali pak pamatovali ještě na Pána Boha? Modlívali se k Němu? Čeho se dopouštěli? Zdali pak Bůh tyto zlé lidi mohl mít rád? Nebylo-li pak mezi těmi zlými lidmi ani jediného dobrého, hodného člověka? Jak se jmenoval? Co pak mu Bůh jednou oznámil? A co mu poručil? Uposlechl Noé? Když Noé koráb ten stavěl, k čemu při tom zlé lidi napomínal? Uposlechl ho? Co pak se stalo, když Noé s rodinou svojí byl vstoupil do korábu? Co činili lidé, když viděli, že vody vždy přibývá? Jak se hleděli zachrániti, aby se nepotopili? Pomohlo-li jim to? Co pak učinil Noé, když byla voda opadla? Zač děkoval Pánu Bohu?)

Noé měl tři syny, a těmto dal Pán Bůh zase děti a tak lidí znovu přibývalo. Ale tito později zase zapomněli, jak Pán Bůh zlé lidi trestává; mnozí byli zase neposlušni Pána Boha a nečinili vůli Jeho. Bůh k nim tedy poslal svatého muže, který se jmenoval Mojžíš; tento oznámil lidem, že Bůh je bude mít rád, že se o ně bude jako dobrý otec o děti starati, budou-li Mu věrně sloužiti a budou-li plniti vůli Jeho; když to lidé slibovali, oznámil jim na hoře, která se jmenuje hora Sinai neboli hora Sinajská, svou vůli, dal jim desatero přikázání. Toto desatero přikázání některé z vás již znají, modlívaly se je snad již doma; později se budete všechny také desatero Božích přikázání učiti na paměť. — Lidé slibovali Mojžíšovi, že budou přikázání Boží věrně zachovávat; ale mnozí jich přece nezachovávali, činili zase zlé věci a sváděli k tomu také jiné lidi. Někteří se však přece nenechali svést, ale sloužili Pánu Bohu, plnili svatou vůli Jeho a rmoutili se nad tím, že zlí lidé Pána Boha tak často urážejí; modlívali se také často, aby Pán Bůh

toho zaslíbeného Mesiáše neboli Vykupitele již poslal. A Pán Bůh konečně jejich modlitby vyslyšel; smiloval se nad lidmi a seslal jim Vykupitele. Tento Vykupitel byl sám Syn Boha Otce, druhá božská osoba. O tomto Vykupiteli budu vám mnoho krásného vypravovati.

(Kolik synů měl Noé? Co pak se později stalo, když lidé zase přibývalo, když jich zase bylo velmi mnoho na zemi? Zůstali všickni Pánu Bohu věrni? Nač zapomínali mnozí? Koho k nim Pán Bůh poslal? Jak se jmenoval ten svatý muž? Co pak Mojžíš lidem oznámil? Zdali pak lidé slibovali, že budou vůli Boží plniti? Co jim Pán Bůh potom ohlásil? Jak se jmenovala hora, se které jim desatero přikázání ohlásil? Které z vás umíte již desatero Božích přikázání? — Slibovali lidé Mojžíšovi, že budou přikázání Boží zachovávat? A zachovávali je vždy? Co mnozí činili? A koho k tomu také sváděli? Zdali pak se k tomu nechali všickni svěsti? Nad čím se tito hodní lidé rmoutívali? A za co Pána Boha prosívali? Vyslyšel-li pak Bůh modlitby jejich? Koho jim konečně poslal? Kdo pak jest ten Vykupitel?)

Vykupitel, jehož Pán Bůh lidem poslal, byl sám Syn Boha Otce, druhá božská osoba. Tuto božskou osobu jmenujeme, když děláme křížek na ústech a říkáme: »I Syna.« Bůh Syn jest pravý Bůh rovně jako Bůh Otec. Jako Bůh Otec byl vždycky, tak i Bůh Syn byl vždycky. Ale Bůh Syn stal se, když chtěl lidi vykoupiti, také člověkem; t. j. přijal duši a tělo, jak i my lidé máme tělo a duši, a narodil se jako malé dítě, aby nás vykoupil a spasil. Syn Boží, náš Vykupitel, jmenuje se také Ježíš Kristus. Tato jména jsou vám, m. d., již známa; vyslovujete je tak často, obzvláště, když dáváte pozdravení: »Pochválen buď Ježíš Kristus!« Tato jména máte vždycky uctivě vyslovovati; Krista Pána

máte vždy chváliti a Jemu za to děkovati, že vás vykoupil, že zase můžete býti spaseny, že můžete se po smrti dostat do nebe.

(Kdo jest ten Vykupitel, kterého Pán Bůh již prvním rodičům v ráji slíbil? Kdy pak druhou božskou osobu často jmenujete? Jak říkáte, když děláte křížek na ústech? — Jest-li druhá božská osoba, — Bůh Syn — také pravý Bůh? A co učinil Bůh Syn, když nás chtěl vykoupiti? Čím se stal? Co to znamená, že se stal člověkem? Jak se Bůh Syn jmenuje ještě jinak? Kdy vyslovujete tato jména obzvláště? Ale jak máte svatá jména tato vždy vyslovovati? Jak říkáte, když dáváte to pozdravení? A proč máme Ježíše Krista vždy chváliti?)

Tenkrát, když se chtěl Syn Boží naroditi, bývala v městečku Nazaretě panna, která se jmenovala Maria. Panna tato byla chudá, ale byla Pánu Bohu velmi milá, protože byla hodna, že Pánu Bohu věrně sloužila a Jeho sv. vůli vždy plnila. Panna Maria se často modlívala, aby Pán Bůh toho zaslíbeného Vykupitele již poslal. Když se jednou ve světničce své modlila, spatřila náhle záři a v ní anděla; i ulekla se velmi. Anděl ji pozdravil těmito slovy: »Zdrávas (Maria), milosti plná, Pán s tebou; požehnaná's ty mezi ženami!« Potom ji oznámil, že ji Pán Bůh vyvolil, aby se stala matkou zaslíbeného Vykupitele. A Panna Maria řekla: »Ejhle dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého!« — Slova, kterými anděl pozdravil Pannu Marii, říkáte i vy, když se modlíte: »Zdrávas Maria!«

V modlitbě této říkáme také dále: »Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné.« Jmenujeme Pannu Marii Matkou Boží, protože jest Matkou Ježíše Krista, a Ježíš Kristus jest pravý Bůh. — K Panně Marii máte se,

m. d., vždy rády modlívati; ona nám může vždy u Boha vyprositi, čeho potřebujeme.

Pán Ježíš měl tedy za matku Pannu Marii; ale otce jako člověk neměl; svatý Josef, kterého na obrazích s Pannou Marií a s Ježíškem vidíváte, nebyl otcem Krista Pána; byl toliko Jeho pěstounem; t. j. pečoval o Něho, jako dobrý otec pečuje o své dítky.

(Jak se jmenovala Matka Pána Ježíše? Byla-li pak to nějaká bohatá a mocná pani? A proč ji Otec nebeský přece vyvolil, aby se stala Matkou Syna Jeho? Kde pak přebývala Panna Maria? Jak se jmenovalo to městečko? Zač prosívala často Pána Boha? Co pak se stalo, když se Panna Maria jednou ve světelnice své modlila? Co spatřila? Kdo se jí v záři té zjevil? Jak ji pozdravil? Co řekla Panna Maria? Zdali pak říkáváte i vy slova: „Zdrávas Maria“ atd.? Kdy pak je říkáváte? Jak v modlitbě té Pannu Marii ještě jmenujeme? Proč ji tak jmenujeme? Proč pak se máte často a rády k Panně Marii modlívati? Zdali pak měl Syn Boží, když přišel na svět jako člověk, také otce? Nebyl sv. Josef otcem Krista Pána? Proč se jmenuje pěstounem Krista Pána?)

Panna Maria bývala v Nazaretě; tu však jednou šla do jiného města, které se jmenovalo Betlém, a v tomto městě narodil se Kristus Pán, a sice ve chlévě. Později vám povím, proč se narodil ve chlévě. Ve chlévích nebývá ani lůžka, ani kolébky; toho tedy nebylo ani ve chlévě Betlémském; Panna Maria tam neměla ani peřinek, aby novorozeného Ježíška mohla do nich položit; obvinula Ho tedy plénkami a položila do jesliček, které stály ve chlévě. Některé z vás viděly snad již jesličky; jest to takové korejtko, do kterého se dává dobytku obrok (píce).*) Panna Maria se svatým Josefem se

*) Radno, dětem již napřed vzorec takových jesliček ukázati.

„Rukověť.“

radovali, když se Kristus Pán narodil; klekli hned k jesličkám, v nichžto položen byl Ježíšek, a děkovali Pánu Bohu, že se již nad lidmi smiloval a že jim Vykupitele poslal. Ale i my máme za to vždycky Pánu Bohu děkovati; — vždyť Syn Boží se narodil, abychom mohli býti spaseni; to si máme připomínati obzvláště ve svátky vánoční. Svátky tyto slavivají se každý rok v zimě. Den před vánočními svátky (přede dnem narození Pána Ježíše) jmenuje se štědrý den anebo štědrý večer; jmenuje se tak proto, že nám připomíná, jak štědrým k nám byl Otec nebeský; poslal nám Syna svého, abychom mohli býti spaseni.

(Kde se narodil Kristus Pán? Kam pak byl položen, když se narodil? Kdo měl z toho velikou radost, že Kristus Pán se narodil? Co hned učinili? Co máme i my činiti? Kdy pak si to máme zvláště připomínati, že Kristus Pán pro nás se narodil? Jak se jmenuje den před Božím narozením? Proč se jmenuje štědrý den? Co nám připomíná?)

Panna Maria se svatým Josefem se radovali, že Vykupitel se narodil, a děkovali za to Pánu Bohu. Jiní lidé toho posud ještě nevěděli, že očekávaný Mesiáš se již narodil. — Ale Pán Bůh chtěl, aby i jiní lidé se to dověděli a aby se z toho radovali. Dal to tedy napřed oznámiti pastýřům. Tito pastýřové měli té noci, — když se Kristus Pán narodil, — stáda svá venku blíže městečka Betléma a byli při nich, aby se jim něco nestalo. Najednou uviděli velikou záři na nebi a ulekli se; ale tu se jim ukázal anděl a řekl k nim: »Nebojte se, zvěstuji vám radost velikou; narodil se vám dnes Spasitel v městě Betlémě.« Na to spatřili pastýři ještě mnoho jiných andělů, kteří prozpěvovali: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré

v ůle!« Když pak andělové tito zmizeli, pospíchali pastýři hned k Betlému a vešli do chléva, který byl nedaleko od tohoto města. Tu našli Pannu Marii, sv. Josefa a děťátko položené v jeslích a obvinuté plénkami, jak jim to byl anděl oznámil; i zaradovali se a chválili Pána Boha, že se nad lidmi smiloval a že jim dávno již zaslíbeného Vykupitele poslal. Od těchto pastýřů dověděli pak se i jiní lidé v okolí města Betléma, že dávno již očekávaný Spasitel se narodil.

(Kdo jen věděl napřed, že se narodil Spasitel? Kdo pak se to potom ještě dověděl? Kdo jim to oznámil? Kde byli tenkrát pastýři ti? Co pak tu uviděli na nebi? Zdali pak měli pastýři radost, když tu záři uviděli? Oni se ulekli. A kdo se jim v záři té ukázal? Co jim řekl anděl? [Častější opakování slov andělových]. A koho potom ještě spatřili? Jak prozpěvovali tito andělé? [Častější opakování zpěvu andělského.] — A kam pospíchali pastýřové, když ti andělé zmizeli? Koho tam našli? Co činili? A kdo pak se to potom od nich také dověděl, že zaslíbený Vykupitel se již narodil?

V zemi židovské věděli již mnozí, že Kristus Pán se narodil. Ale Bůh chtěl, aby se to také lidé v jiných zemích dověděli a aby se také z toho radovali; oznámil to tedy také třem mudrcům neboli třem králům. Ve krajinách na východě, tam, kde vidíváme ráno vycházeti slunce, daleko od Betléma, žili tři nábožní muži; byli to mužové velmi rozumní a moudří, proto se nazývají také mudrci; jmenují se také králové, protože byli bohatí a mocní, že měli své poddané. I těmto třem mudrcům chtěl Pán Bůh oznámiti, že Ježíš Kristus, Spasitel světa, se narodil; neposlal k nim však, jako k pastýřům, anděla, by jim to zvěstoval; oznámil jim to hvězdou. Jedné noci ukázala se jim na nebi veliká a jasná hvězda, kteréž

potud nikdy ještě neviděli; a Bůh jim hned oznámil, proč se ta hvězda objevila; oznámil jim totiž, že Vykupitel světa se již narodil. Mudrcové ti vydali se hned na cestu, aby hledali novorozeného Spasitele, a hvězda ta šla před nimi a ukazovala jim cestu. Za nějaký čas přišli k velikému městu v zemi židovské; město to jmenovalo se Jerusalém. Tu se doptávali, kde se narodil ten Vykupitel; ale tam nikdo o něm ještě nevěděl. V městě Jerusalémě bydlel také král, který se jmenoval Herodes. Šli tedy k němu a doptávali se na novorozeného Vykupitele. Herodes sám ještě také nevěděl, že zaslíbený Vykupitel se již narodil, nemohl jim tedy říci, kde by Ho měli hledati; dověděl se však potom, že se má naroditi v Betlémě. I řekl mudrcům: »Jděte do Betléma a ptejte se pilně po dítěti; a až je naleznete, zvěstujte mi to, abych i já mohl klaněti se jemu.« Mudrcové šli tedy k Betlému, a když tam přišli, zastavila se hvězda nad místem, kde bylo dítě, kteréhož hledali. I vešli tam a našli Pannu Marii, sv. Josefa a novorozené dítě; i padli hned na kolena, klaněli se novorozenému Vykupiteli a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.

(Kdo se to napřed dověděl, že se narodil Vykupitel? Ale měli se toliko v zemi židovské z toho radovati? Komu to tedy Pán Bůh také ještě oznámil? Kde přebývali ti mudrcové? Jak se ještě jinak mudrcové ti jmenují? Proč se tak jmenují? A jak jim to Pán Bůh oznámil? Poslal k nim také anděla, jako k pastýřům? — Jak se to tedy stalo? A co jim také Pán Bůh oznámil, když hvězdu uviděli? Co pak učinili mudrcové? A kdo jim ukazoval cestu? — Kam pak přišli za nějaký čas? Jak se jmenovalo to veliké město? Na koho se tam dotazovali? Kdo v městě tom také bydlel? Jak se jmenoval ten král? Ke komu tedy šli ti mudrcové? Věděl již Herodes, že se Vykupitel narodil? Co pak se potom dověděl? Kde že se má

naroditi? Co tedy řekl mudrcům? A co potom učinili mudrcové? Kde pak se zastavila hvězda, která jim ukazovala cestu? Koho na místě tom našli? A co hned učinili? — Co mu obětovali?*)

Jak jste již, m. d., slyšely, řekl Herodes mudrcům, aby pilně hledali novorozeného Vykupitele, a až ho naleznou, aby mu to oznámili, že se mu pak bude také klaněti. Mudrcové našli Krista Pána v Betlémě a klaněli se Mu; ale nešli potom k Herodesovi, aby mu oznámili, kde Spasitele našli; ale vrátili se jinou cestou do své krajiny. Herodes byl člověk velmi zlý a ukrutný; on se nechtěl Kristu Pánu klaněti, ale chtěl Ho usmrtiti. Pán Bůh tedy napomenul mudrce ve snách, aby Herodesovi neoznamovali, kde novorozeného Vykupitele našli. Když mudrcové dlouho nepřicházeli, rozhněval se Herodes a rozkázal, aby v Betlémě a v okolí tohoto města usmrceni byli všickni pacholíci, kteří ještě neměli dva roky stáří. A proč to rozkázal? On myslel, že mezi nimi také bude ten novorozený Vykupitel. Ale Pán Ježíš mezi nimi nebyl. Již před tím, než Herodes dal rozkaz, aby pacholíci usmrceni byli, ukázal se svatému Josefovi v noci anděl a řekl mu: »Vstaň, vezmi dítě a matku jeho a utec do Egypta a buď tam, dokavad nepovím tobě; neboť Herodes chce dítě zahubiti.« Sv. Josef vstal tedy, a hned v noci utekl s dítětem Ježíškem a s Pannou Marií do Egypta; země tato byla od Betléma velice vzdálena.

(Co řekl Herodes mudrcům, když od něho odcházeli do Betléma? — našli mudrcové Krista Pána v Betlémě? A oznámili to Herodesovi? Proč ne? Jak to věděli, že Herodes

*) Co jest zlato, kadidlo a myrba, vykládá se teprve dětem již dospělejším.

chce Krista Pána zahubiti? — Kam pak odešli mudrci? A co potom rozkázal Herodes, když mudrci dlouho nepřicházeli? Proč dal pacholiky ty usmrtni? Byl Pán Ježíš také mezi nimi? Kam s Ním utekl sv. Josef? Jak se to svatý Josef dověděl, že Herodes chce Pána Ježíše zahubiti?)

Kristus Pán byl, jak jste slyšely, v Egyptě; tam měl s Ním sv. Josef zůstat, až by mu bylo zase oznámeno, že se může odtud navrátiti. Za nějaký čas umřel zlý a ukrutný král Herodes. Tu se sv. Josefovi opět ukázal v noci anděl a rozkázal mu, aby se s Pánem Ježíšem a s Matkou Jeho zase navrátil do země židovské. Sv. Josef hned zase uposlechl a odešel s Pánem Ježíšem a s Matkou Jeho do městečka Nazareta, kde byl s Pannou Marií přebýval, než se Kristus Pán narodil. V tomto městečku pak byl Pán Ježíš vychován; tu pomáhal svým rodičům při práci a poslouchal jich; tím ukázal dětem, jak i ony mají rodičů svých poslouchati a jim pomáhati.

(Měl Kristus Pán navždy zůstat v Egyptě? Jak dlouho tam měl býti? Co pak se za nějaký čas stalo s králem Herodesem? Dověděl se o tom sv. Josef? Kdo mu to oznámil? A co mu zároveň rozkázal anděl? Uposlechl sv. Josef? Kam se zase navrátil? Ale šel-li pak s Kristem Pánem a s Matkou Jeho zase do Betléma? Kam s nimi odešel? Jak se jmenovalo to městečko, ve kterém sv. Josef a Panna Maria před narozením Krista Pána přebývali? Kde byl tedy Kristus Pán vychován? Co činíval Kristus Pán, když bydlel se svými rodiči v Nazaretě? Co tím chtěl dětem ukázati? Co máte tedy i vy činiti? — Kdo vám to poroučí, abyste poslouchaly rodičů? Některé z vás snad již umějí se modliti desatero Božích přikázání? Kdo z vás to umí? Jak říkáte, když se modlíte desatero Božích přikázání? [4.] Pán Bůh tedy poroučí — abyste rodiče ctily a jich poslouchaly — jak to také Kristus Pán činil.)

Kristus Pán přebýval se svými rodiči v Nazaretě; když mu pak bylo 12 let, putoval s nimi do města Jerusaléma. V Jerusalémě byl chrám, t. j. veliký kostel, a do tohoto chrámu chodívali židé na veliké svátky, jako na pouť. I svatý Josef a Panna Maria tam každý rok chodívali. Z Nazareta do Jerusaléma bylo velice daleko; muselo se tam jíti tři nebo čtyři dni a cesta byla velmi nesnadná. Ale Kristus Pán přece tam také šel, když mu bylo dvanácte let, se svými rodiči a zůstal tam s nimi několik dní. Ve chrámu tom bývalo také kázání, a Kristus Pán tam každý den chodíval, poslouchával velmi pozorně a choval se ve chrámu tak slušně a uctivě, že se tomu všickni divili. Z Jerusaléma pak se vrátil zase do Nazareta; tam pak byl vždy poslušen rodičův a pomáhal jim při práci, jak jsem vám již dříve vypravoval; čím starším pak se stával, tím více se na Ném ukazovalo, jak je rozumný a moudrý; a proto se také stával Pánu Bohu a hodným lidem vždy milejším.

Učte se, m. d., od Krista Pána, jak máte rády do kostela choditi, jak se tam máte vždy pobožně modliti a slušně a uctivě chovati; buďte také vždy poslušny svých rodičů, jako Kristus Pán; pak se budete také Pánu Bohu a hodným lidem líbiti.

(Kam šel Kristus Pán se svými rodiči, když mu bylo dvanácte let? Co pak bylo v městě Jerusalémě? Kdo tam chodíval každý rok na pouť? Byl Jerusalém blízko Nazareta? A jaká byla cesta z Nazareta do Jerusaléma? Dal-li pak se tím Kristus Pán od té cesty odstrašiti? Jak dlouho pak tam zůstal? Kam v Jerusalémě každý den chodíval? Co činil ve chrámě? Jak se tam choval? Kam se potom z Jerusaléma zase navrátil? Co činíval v Nazaretě? Co se na Ném vždy více ukazovalo? Komu se stával vždy milejším? Čemu pak se máte od Krista Pána učiti? Komu se budete potom líbiti?)

Kristus Pán přebýval v domě svých rodičů v Nazaretě až do třicátého roku svého stáří. Když Mu bylo třicet let, odešel z Nazareta a odebral se do krajiny blíže hlavního města země židovské, tedy blíže Jerusaléma. Nedaleko Jerusaléma byla poušť (pusté místo); na této poušti zdržoval se tenkrát jistý svatý muž, který se jmenoval Jan. Protože tam byl velmi svatě živ, scházívало se k němu na poušť mnoho lidí; on je pak vyučoval, jak mají býti živi, a oznamoval jim, že ten zaslíbený Mesiáš již přišel, že jest již mezi nimi; napomínal také lidi, aby svých hříchů litovali a aby se polepšili, že jim pak budou hříchy odpuštěny. Kdo hříchů litoval a slíbil, že se polepší, byl pak od něho pokřtěn. Sv. Jan sestoupil s ním do řeky, která v té krajině tekla, a lil na něho vodu, jak to také vidíváte v kostele, když bývá dítě křtěno; protože křtil, jmenuje se tento svatý také Jan Křtitel, a řeka, ve které sv. Jan lidi křtil, jmenuje se Jordan.

(Kam odešel Kristus Pán, když mu bylo třicet let? Co pak bylo blíže Jerusaléma, jaké místo? Kdo se zdržoval tenkrát na té poušti? Jak tam byl živ? Kdo tam k němu chodíval? Proč se tam scházívали tak mnozí lidé? A čemu pak je učil? Co jim oznamoval? K čemu je napomínal? A co se stávalo s těmi, kteří hříchů litovali a kteří slíbili, že se polepší? Jak to činil sv. Jan? Jak se jmenuje sv. Jan ještě jinak, protože lidi křtil? A jak se jmenuje ta řeka, ve které tento sv. Jan lidi křtil?)

Jednoho dne přišel ke svatému Janu na poušť i Kristus Pán a žádal, aby ho také pokřtil. Sv. Jan sestoupil tedy s Kristem Pánem do řeky Jordanu a lil na Něho vodu. Na to vystoupili zase z řeky a Kristus Pán se modlil. Tu bylo najednou viděti velikou záři, jakoby se

bylo otevřelo nebe, a nad Kristem Pánem vznášela se krásná holubice; nebyla to však opravdová holubice; byl to Duch svatý. Víte již, m. d., že Duch sv. jest třetí božská osoba, že jest také pravý Bůh a že tedy nemá těla; proto se ukázal jako holubice, aby Ho lidé mohli viděti.

A když Duch sv. se vznášel nad Kristem Pánem ve způsobu holubice, bylo zároveň slyšeti hlas s nebe: »Tentoť jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo.« Byl to hlas Boha Otce; Bůh Otec pravil o Kristu Pánu, že jest Jeho milý Syn. — Známoť vám již, m. d., že jest toliko jeden Bůh, ale že jsou tři božské osoby, totiž: Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý.

Když byl Kristus Pán křtěn od sv. Jana v Jordáně, objevily se při tom všechny tři božské osoby. První božská osoba, Bůh Otec, dal totiž slyšeti hlas: »Tentoť jest můj milý Syn, v němž se mi dobře zalíbilo;« druhá božská osoba, Bůh Syn, byl křtěn, a třetí božská osoba, Bůh Duch sv., vznášel se nad Kristem Pánem ve způsobu holubice. (Obraz.)

(Kdo přišel jednoho dne také ke sv. Janu na poušť? A co chtěl Kristus Pán, aby sv. Jan učinil? Učinil-li pak to sv. Jan? Kam sestoupil s Kristem Pánem? A co činil Kristus Pán, když zase vystoupil z řeky? Co pak se tu najednou stalo? A kdo se vznášel nad Kristem Pánem? Kdo jest Duch svatý? Která božská osoba? Můžeme-li pak Ducha sv. viděti? Proč Ho nemůžeme viděti? Jak se ukázal Duch svatý, když byl Kristus Pán křtěn v Jordáně? Co pak se při tom ještě dále přihodilo? Která slova bylo slyšeti s nebe? — Opakuj ještě slova tato, N.! Opakuj ty je, N.! Říkejte je všechny! Čí pak to byl hlas, který bylo s nebe slyšeti? Co tu pravil Bůh Otec o Kristu Pánu? Kolik božských osob objevilo se tedy, když byl Kristus Pán křtěn v Jordáně? Jak se objevila první božská osoba? Jak druhá? Jak třetí?)

Když byl Pán Ježíš od sv. Jana pokřtěn v řece Jordaně, chodil po tři roky v zemi židovské a vyučoval lidi, kdekoli se k Němu sešli. Učil je o Pánu Bohu, učil, co mají o Něm věděti a co mají činiti, aby se Mu líbili a aby někdy mohli přijíti do nebe. Učil, že Bůh jest naším nejvyšším Pánem, ale že jest také naším nej-laskavějším Otcem; my že jsme všichni Jeho ditkami a že Ho tedy máme milovati a poslouchati; učil, že Bůh jen dobré lidi má rád a že je po smrti vezme k sobě do nebe; ale zlých lidí, kteří Ho neposlouchají, že nemá rád a že je bude po smrti trestati. Učil, že jsou tři božské osoby, a On že jest ten Vykupitel, kterého Pán Bůh již prvním rodičům v ráji slíbil. A tak učil lidi i mnohým jiným věcem o Pánu Bohu a o tom, co mají věděti a činiti, aby spaseni byli. — Při tom činil a prokazoval také lidem mnoho dobrého, uzdravoval nemocné, pomáhal lidem, když něčeho potřebovali, byl ke všem dobrotivý. Proto Ho lidé měli rádi, poslouchali rádi Jeho učení a uvěřili, že On jest Syn Boží, že jest pravý Bůh a Vykupitel lidí.

(Co činil Kristus Pán, když byl od sv. Jana pokřtěn v Jordaně? N.! A kolik roků učil? N.! Čemu pak je učil? Co ještě dále učil? N.! A co při tom lidem činil a prokazoval? Měli Ho lidé rádi? Poslouchávali rádi Jeho učení? A co uvěřili?)

Vypravoval jsem vám onehdy, m. d., že lidé měli Krista Pána rádi, že rádi poslouchávali Jeho učení; ale všickni Ho přece neměli rádi; mnohým se učení Jeho nelíbilo; nechtěli věriti, že Kristus Pán jest ten zaslíbený Mesiáš neboli Vykupitel; nechtěli věriti, že jest Syn Boží, že jest pravý Bůh, a činivali mnohé zlé věci. Kristus Pán je často řápomínal, aby se polepšili, aby Pána Boha

hřichy svými neuráželi, a hrozíval jim, že je Pán Bůh bude již zde na zemi trestati, a po smrti že přijdou do pekla. Proto Ho lidé tito neradi poslouchali, hněvali se na Něho a hleděli, jak by Mu mohli uškoditi, ano umínili si, že Ho usmrtí.

U města Jerusalema byla hora, která se jmenovala hora Olivetská; na této hoře se Kristus Pán častěji, někdy také v noci, modlíval. Když se tam jednou večer modlil, přišli Jeho nepřátelé, svázali Ho a vedli do Jerusalema; tam Ho bičovali, zmrskali Ho řemeny až do krve, a potom Ho odsoudili, aby byl ukřižován. Kristus Pán jim mohl snadno ujíti, jako kdysi ušel ukrutnému Herodesovi; On mohl své nepřátely také hned potrestati; ale On toho neučinil, snášel všecko trpělivě za nás, aby nás vykoupil; tak velice nás Kristus Pán miloval! Jak bychom Ho tedy neměli i my milovati!

(Měli-li pak všickni lidé Krista Pána rádi? N.! Uvěřili všickni, že On jest zaslíbený Vykupitel? N.! Činívali vždycky tito lidé, co se Pánu Bohu líbí? K čemu je Kristus Pán tedy často napomínal? Čím jim vyhrožoval? N.! Zdali pak se polepšili? N.! Co chtěli učiniti? Jak se jmenovala hora, na které se Kristus Pán často modlíval? N.! Kde byla hora Olivetská? Co pak se stalo, když se na ní Kristus Pán jednou večer modlil? Kdo tam přišel? A co učinili s Kristem Pánem? Kam pak Ho vedli? — Co s Ním činili v Jerusalemě? K čemu pak Ho odsoudili? Musel-li pak to Kristus Pán všecko snášeti? Co mohl učiniti? N.! Učinil-li pak to? A proč pak to všecko snášel?)

Kristus Pán neučinil nic zlého, byl docela nevinný, a přece byl odsouzen k smrti; měl býti ukřižován. Jeho nepřátelé měli již připravený těžký dřevěný kříž; kříž tento tedy přinesli a vložili ho Kristu Pánu na ramena,

a kříž ten si měl Kristus Pán sám nésti až na horu, která byla také blíže Jerusálema, a která se jmenovala hora Kalvarie. Když tam Krista Pána přivedli, svlékli s Něho šaty a položili Ho na ten kříž; potom vzali dlouhé a ostré hřebíky a kladivo, a přibili Pána Ježíše na kříž; napřed Mu probodli hřebíkem jednu ruku a přibili ji ku kříži, potom ruku druhou, a pak i obě nohy. Když tak byl přibit, vyzdvihnuli Ho s křížem a spustili do jámy, která tam již byla vykopána. Na kříži tom visel pak Kristus Pán ve velikých bolestech více než tři hodiny; nemohl sebou ani hnouti a z ran Jeho tekla krev. — Jak veliké bolesti Kristus Pán při tom trpěl, můžete si, m. d., snadno pomyslit. Víte snad již samy, jak velice vás to bolí, když se jen jehlou píchnete, když se nožem, hřebíkem, sklem anebo něčím jiným poraníte. A hle! Kristus Pán byl zraněn na celém těle. Jak veliké bolesti musel tedy trpěti! A Kristus Pán to snášel všechno trpělivě a rád, trpěl to za nás, aby nás vykoupil. (Obraz.)

(Když byl Kristus Pán ke smrti odsouzen, co přinesli Jeho nepřátelé? N.! Kam pak si měl těžký kříž ten nésti? N.! Jak se jmenovala ta hora? N.! Kde pak byla? N.! Co se stalo, když přišli na místo, kde měl býti Kristus Pán ukřižován? A co potom učinili? N.! Co Mu přibili napřed ku kříži? — Co potom? — A co učinili, když byl již na kříži přibit? N.! Jak dlouho pak visel Kristus Pán na tom kříži?)

U kříže, na kterém pněl (visel) umírající Kristus Pán, byla Jeho svatá Matka, některé nábožné ženy a několik jiných lidí, kteří Krista Pána milovali. Tito všickni měli s Ním útrpnost a litovali Ho, že tak veliké bolesti trpí; ale pomoci Mu nemohli; a Kristus Pán by ani nebyl chtěl, aby Mu někdo pomohl; vždyť chtěl za nás umřítí.

Kromě Matky Páně a několika těch nábožných osob bylo také okolo kříže mnoho jiných lidí, kteří Krista Pána neměli rádi; i tito viděli, že trpí na kříži veliké bolesti; a přece s Ním neměli útrpnosti, ano ještě se Mu posmívali; ale Kristus Pán se proto přece na ně nehněval, ano ještě se za ně modlil; přimlouval se za ně a prosil, aby jim to Jeho Otec nebeský odpustil, aby jich za to netrestal. Konečně Kristus Pán na kříži zvolal: »Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!« a umřel. Bylo to v pátek o třech hodinách po poledni.

(Kdo byl u kříže, na kterém Kristus Pán umíral? N.! Měli tito lidé s Kristem Pánem útrpnost? Ale zdali pak mu mohli pomoci? N.! A byl by Kristus Pán připustil, aby Mu pomohli? Proč ne? — Kdo byl mimo ně ještě u kříže? Měli-li také tito útrpnost s Kristem Pánem? Co ještě činili? — Zdali pak se Kristus Pán proto na ně hněval? — U koho se ještě za ně přimlouval? O co prosil svého nebeského Otce? A jak konečně zvolal Kristus Pán? N.! Co se na to stalo? Který den to bylo? O kolika hodinách umřel Kristus Pán?)

Slyšely jste, m. d., jak mnoho Kristus Pán trpěl a v jak velikých bolestech na kříži umřel. To všecko, jak jsem vám již častěji řekl, to všecko trpěl za nás, aby nás vykoupil. Kdyby Kristus Pán nebyl za nás trpěl, nebyli bychom mohli přijíti do nebe; svým utrpením a svou smrtí osvobodil nás tedy Kristus Pán od hříchu a od velikého trestu, který lidé za hříchy zasloužili. Kdyby nás někdo od velikého neštěstí zachránil anebo nám něco dobrého učinil, děkovali bychom mu jistě za to, a i později bychom ještě na to pamatovali. A hle! Kristus Pán nás zachránil od největšího neštěstí a prokázal nám největší dobrodiní; trpěl a umřel za nás, abychom nebyli od Pána Boha trestáni a abychom mohli přijíti do nebe.

To bychom sobě, m. d., měli často připomínati a Kristu Pánu za to děkovati. — Obzvláště sobě to máme připomínati v pátek o třech hodinách, protože Kristus Pán v pátek o třech hodinách na kříži dokonál.

Proto slyšívate, že v pátek o třech hodinách se zvonívá; stává se to proto, abychom na utrpení a na smrt Krista Pána pamatovali a Jemu za to děkovali, že nás smrtí svou na kříži vykoupil.

Když tedy slyšíte v pátek o třech hodinách zvoniti, vzpomeňte sobě na Krista Pána, jak mnoho za vás trpěl; pomodlete se a děkujte Kristu Pánu, že i za vás tolik trpěl a že i za vás umřel, aby vás vykoupil a spasil. Na to, m. d., nikdy nezapomínejte!

(Kdyby nás někdo zachránil od nějakého neštěstí, anebo kdyby nám prokázal nějaké dobrodíní, co bychom mu měli za to činiti? — Ano děkovati, a často sobě, co pro nás učinil, připomínati. Ale kdo nás zachránil od největšího neštěstí? Kdo nám prokázal největší dobrodíní? Kdy pak sobě máme obzvláště připomínati, co Kristus Pán pro nás učinil a vytrpěl? A kdy máme za to Kristu Pánu zvláště děkovati? Proč pak v pátek o třech hodinách? — Co pak se proto děje v pátek o třetí hodině, abychom si to připomenuli? Co máte činiti, když se zvoní? Co sobě při tom máte připomínati? Zač máte Kristu Pánu děkovati?)

Pověděl jsem vám již, m. d., kdy máte obzvláště na umučení a na smrt Krista Pána pamatovati. Ale také jindy máme sobě ještě připomínati, že Kristus Pán za nás tak veliké muky trpěl a že za nás na kříži umřel. Vidíváte, že dospělí lidé žehnávají se často křížem; i vy již víte, jak se dělá kříž, a víte také, kdy se máte křížem žehnati. Když děláte křížek na čele, na ústech a na prsou, máte sobě pokaždé také připomenouti, že Kristus Pán na kříži

za nás umřel, aby nás smrtí svou vykoupil; proto máte také kříž vždy pořádně a pobožně dělati. Dělati křížky palcem na čele, na ústech a na prsou, jest snadná věc; ale Kristu Pánu to nebylo snadno, když za nás trpěl na kříži tak mnohé muky a bolesti. Za to Mu teď máte pokaždé, když děláte kříž, děkovati. — Vidíváte také u kostelů, na cestách nebo na jiných místech dřevěné, železné nebo kamenné kříže; spatříte-li někde takový kříž, máte sobě také vždycky připomenouti, že na kříži Kristus Pán za nás umřel, a kdykoli jdete okolo kříže, máte smeknouti a aspoň nějakou kratičkou modlitbu vykonati. Můžete na př. říci: Pozdraven buď svatý kříž, na němž umřel Pán Ježíš! — Ale aby taková modlitba Kristu Pánu se líbila, musíte si také při tom umíniti, že se budete varovati hříchů, protože Kristus Pán za naše hříchy tak veliké muky a bolesti na kříži snášel.

(Kdy máte obzvláště na to pamatovati, že Kristus Pán za nás tak veliké muky trpěl a že za nás na kříži umřel? N.! Kdy si to máte ještě připomínati? — Aby se to však Kristu Pánu líbilo, jak máte kříž dělati? Co sobě máte při tom pomyslit? A kdy máte ještě na umučení a na smrt Krista Pána zpomínati? Jdete-li okolo kříže, co máte učiniti? — Jakou modlitbičku mohly byste třeba říkati? N.! Opakuj modlitbičku tuto N.! N.! Říkejte ji všechny zároveň! Ale, co sobě musíte při modlitbě té také umíniti? A proč si to máte umíniti?)

Když Kristus Pán na kříži umřel, oddělila se duše Jeho od těla; tělo bylo pochováno do hrobu; ale třetího dne spojila se duše Krista Pána zase s tělem Jeho a On vstal z mrtvých. Po svém vzkříšení ukazoval se Kristus Pán mnohým nábožným lidem, kteří Ho mívali rádi, a čtyřicátý den po svém z mrtvých vstání vstoupil na

nebesa; ale s nebes přijde kdysi Kristus Pán zase, aby soudil všechny lidi, živé i mrtvé. To sobě máte připomínati zvláště, když se modlíte: »Věřím v Boha,« tu říkáte: »Třetího dne vstal z mrtvých. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího. Odtud přijde soudit živých i mrtvých.«

O tom, jak bude Pán Ježíš v poslední den lidi souditi, a že v ten den i my vstaneme z mrtvých, budu vám, m. d., později více vypravovati.

(Když Kristus Pán na kříži umřel, co se stalo s duší Jeho? A co s Jeho tělem? Ale co se stalo třetího dne po smrti Krista Pána? Zdali pak se někomu ukázal, když vstal z mrtvých? A co se stalo čtyřicátého dne po vzkříšení Krista Pána? Zdali pak přijde Kristus Pán někdy zase s nebe? Kdy pak přijde? A proč přijde zase? Kdy pak sobě máte obzvláště připomínati, že Kristus Pán vstal z mrtvých, že vstoupil na nebesa a že nás kdysi přijde soudit? Kterými slovy sobě to připomínáte?)

Čtyřicátého dne po svém vzkříšení vstoupil Kristus Pán na nebesa. Desátého dne na to seslal pak svatého Ducha. Duch svatý jest třetí božská osoba, jest také pravý Bůh, jako Bůh Otec a Bůh Syn. Jsou tedy, jak vám již známo, tři božské osoby.

První božská osoba jmenuje se Bůh Otec, druhá Bůh Syn a třetí Bůh Duch svatý, a všechny tyto tři božské osoby jmenují se spolu nejsvětější Trojice. Když děláme kříž, jmenujeme všechny tři božské osoby.

Bůh Otec nás stvořil, Bůh Syn nás vykoupil a Duch svatý nás posvěcuje; očišťuje nás od hříchu a činí nás dítkami Božími; Duch svatý osvěcuje také náš rozum, abychom mohli Pána Boha a Jeho svatou

vůli poznati, a posiluje naši vůli, abychom mohli dobré, co se Pánu Bohu líbí, také činiti.

I vás, m. d., Duch svatý již posvětil; stalo se to, když jste byly křtěny; tu jste byly Duchem svatým očištěny od hříchu; tu vám byl odpuštěn hřích dědičný; tu jste se staly Pánu Bohu milými; na křtu svatém vás Pán Bůh přijal za své dítky, na křtu svatém staly jste se křesťany a dítkami Božími.

Křest je tedy věc svatá, jest svátost. A takových svátostí, kterými býváme od Ducha svatého posvěceni, jest více; jest jich sedm.

První svátost jmenuje se křest,
druhá bířmování,
třetí Svátost oltářní,
čtvrtá pokání,
pátá poslední pomazání,
šestá svěcení kněžstva,
sedmá stav manželský.

Pověděl jsem vám již, m. d., že křtem svatým staly jste se křesťany. Křtem svatým byly jste přijaty do svaté církve. Církev jest společnost všech pravověřících křesťanů. Pravověřícími jmenují se ti křesťané, jižto věří všechno, co Kristus Pán učil.

V této církvi můžete, m. d., dojíti věčného spasení; ale musíte býti po křesťansku živý, t. j. musíte vždycky zachovávat, co Pán Bůh poroučí, jak nás tomu učil Kristus Pán. Budete-li tak po křesťansku živý, přijdete po smrti do nebe a tam se budete s Pánem Bohem bez konce radovati; tam jest život věčný.

(Koho poslal Kristus Pán desátého dne s nebe? Kdo jest ten Duch svatý? Zdali jest Duch svatý také pravý Bůh? Jest více božských osob? Které jsou ty tři božské osoby?

A jak se jmenují všechny tyto božské osoby spolu? — Kdy pak jmenujeme obzvláště všechny ty tři božské osoby? — Co pro nás učinil Bůh Otec? Co Bůh Syn? Co Duch svatý? Co to znamená, že nás Duch svatý posvěcuje? Co působí ještě více Duch svatý? Byly jste vy také již od Ducha sv. posvěceny? Kdy se to stalo? Jak jste byly na křtu sv. posvěceny? Co vám bylo na křtu sv. odpuštěno? Který hřích se tak jmenuje? Čím jste se staly na křtu svatém? Čím jste se ještě staly? Co jest křest? Zda-li pak jest ještě více svátostí? Kolik jest jich? Jak se jmenují? A jak se jmenuje společnost všech pravověřících křesťanů? Kterí křesťané jmenují se pravověřícími? Patříte i vy k církvi? Kde jste byly přijaty do církve svaté? Ale jak musíte býti živы, abyste se Pánu Bohu líbily? O kom říkáme, že žije po křesťanskou? Když tak budete živы, kam jednou přijdete?

(Všechny pravdy sv. náboženství, se kterými katecheta školní dívky již na prvním stupni vyučování náboženského obeznáváti má, třeba častěji s dítkami opakovati, by jim utkvěly v paměti; obzvláště ku konci školního roku třeba k tomu prohlédati, aby nejdůležitější pravdy sv. náboženství krátkými otázkami a odpověďmi dítkám v paměť vštípeny byly. Některé z nich se tomu způsobem tím již doma od rodičů, zvláště pak od zbožných matek učivaly. Otázky a odpovědi ty mohly by asi takto zníti:)

Ot. Zдали pak jest více než jeden Bůh?

Odp. **Jeden toliko Bůh jest.**

Ot. V kolika osobách jest tento jediný Bůh?

Odp. **Bůh jest ve třech osobách.**

Ot. Jak se jmenuje první božská osoba?

Odp. **První božská osoba jmenuje se Bůh Otec.**

Ot. Jak se jmenuje druhá božská osoba?

Odp. **Druhá božská osoba jmenuje se Bůh Syn.**

Ot. Jak se jmenuje třetí božská osoba?

Odp. **Třetí božská osoba jmenuje se Bůh
Duch svatý.**

Ot. Jak se jmenují ty tři božské osoby spolu?

Odp. **Ty tři božské osoby jmenují se spolu
nejsvětější Trojice.**

Ot. Při čem pak vždycky jmenujeme tyto tři božské
osoby?

Odp. **Tyto tři božské osoby jmenujeme vždycky,
když děláme kříž.**

Ot. Jak pak se dělá kříž?

Odp. **Kříž se dělá takto:** (dítě ukazuje, jak se
kříž dělá).

Ot. Co říkáme, když děláme kříž?

Odp. Když děláme kříž, říkáme: **Ve jménu Otce,
i Syna, i Ducha svatého. Amen.**

Ot. Kdo pak tě stvořil?

Odp. **Bůh Otec** (mne stvořil).

Ot. Kdo tě vykoupil?

Odp. **Bůh Syn** (mne vykoupil).

Ot. Kdo tě posvětil?

Odp. **Duch svatý** (mne posvětil).

Ot. Kde tě posvětil Duch svatý?

Odp. (Duch sv. mne posvětil) **na křtu svatém.**

Ot. Co jest křest svatý?

Odp. **Křest svatý jest svátost'.**

Ot. Zdali pak jest více svátostí?

Odp. **Svátostí jest sedm.**

Ot. Které pak jsou tyto svátosti? Jmenuj mi je, N.!

Odp. **První svátost' jmenuje se křest, druhá
břmování, třetí Svátost' oltářní, čtvrtá
pokání, pátá poslední pomazání, šestá svě-
cení kněžstva, sedmá stav manželský.**

OBSAH.

	Strana
Předmluva	III
Promluva k dítkám	1
Znamení kříže	2
Tři božské osoby	4
Kdo jest Bůh?	5
Bůh jest všudypřítomen a vševědoucí	6
Bůh jest nejvyšší svatý a nejvyšší spravedlivý	7
Bůh jest všemohoucí; stvořil všechno	9
Bůh jest věčný. — Stvoření světa	11
Stvoření člověka	13
Duše člověka	14
Stvoření Evy	16
Tvorové Boží	16
Andělé	16
Andělé strážní	18
Adam a Eva v ráji	20
Hřích prvních rodičů	22
Kterak Bůh neposlušné lidi potrestal	24
Hřích prvních rodičů škodil i jejich potomkům	25
Bůh slíbil Vykupitele	25
Kain a Abel	26
Kain zabil bratra svého	27
Potomkové Kainovi	28
Noé, potopa světa	29
Mojžíš. Desatero Božích přikázání	30
Ježíš Kristus, náš Vykupitel	31
Maria Panna, Matka Pána Ježíše	32

V knihtiskárně benediktinské vydány spisy:

Výklad malého a středního katechismu blah. Kanisia. Vzdělal Jakub Procházka, čestný konsistorní rada, prof. katechetiky při bohosloveckém ústavu v Brně. Díl I. Výklad malého katechismu. Str. 314. Cena 1 zl. 20 kr. — Díl II. Výklad středního katechismu. Stran 446. Cena 1 zl. 70 kr.

Rok církevní v obrazech. Epištoly a evang. se stručným výkladem dle sbírky L. Dotinovy poznovu vydává P. Placidus J. Mathon, ř. sv. B. Stran 292. Cena 1 zl.

Myšlenky a rady katol. křesťanům, obzvláště jinochům na uváženou. Napsal P. Adolf de Doss, kněz Tovaryšstva Ježíšova. S dovolením spisovatelovým podle 5. něm. vydání přeložil Dr. Tomáš Korec. »Ascetické bibliotéky« čís. 21. Str 320. Cena 1 zl.

Rozjímání kněžská, anebo: **Kněz konáním modlitby rozjímavé posvěcený,** od P. Chaignona T. J. Na jazyk český převedl dr. Eug. Kadeřávek. Svazek první. »Ascetické bibliotéky« číslo 14. Stran 400. Cena 1 zl. 50 kr. — Svazek druhý. Stran 400. Cena 1 zl. 50 kr. — Svazek třetí. Str. 400. Cena 1 zl. 50 kr. — Svazek čtvrtý. Stran 416. Cena 1 zl. 50 kr.

Vůdce ke ctnosti a zbožnosti. Pokynutí a naučení mládeži křesťanské od Monsignora Segura. Dle převodu německého zčeštil Jan Dobrý, církevní kněz diecése budějovické. »Ascetické bibliotéky« čís. 18. Stran 324. Cena 80 kr.

Sv. Alois z Gonzagy, patron mládeže studující, ve svém působení a oslavení. Vzdělal Alois Hrudíčka, c. k. prof. náboženství na české vyšší státní reální škole v Brně. Stran 152. Cena 40 kr.

Partie 10 výt. 3 zl., 50 výt. 12 zl., 100 výt. 20 zl.